

Perspectiefnota 2024-2028

gemeente Renkum

Inhoudsopgave

Voorwoord van het college	3
Leeswijzer	5
Inleiding.....	7
Deel 1 Ontwikkelingen	10
Deel 2 Uitwerking voorstellen.....	24
Deel 3 Uitkomsten inwonerpanel	81
Bijlage	85

Voorwoord van het college

Beste leden van de gemeenteraad,

Het leveren van een maatschappelijke meerwaarde voor onze inwoners, onze bedrijven en organisaties. Antwoord geven op de vraag om juist iets meer te doen, in de ondersteuning, in de zorg, in de openbare ruimte. Dat is de taak, de opdracht en de uitdaging waar de lokale overheid voor staat. Ook de gemeente Renkum.

Om dat mogelijk te maken, stellen we samen met de gemeenteraad jaarlijks een perspectiefnota en een begroting op. Maar waar we andere jaren perspectief konden bieden in deze nota, ziet de toekomst er nu somber uit. Onze financiële situatie dwingt ons harde en onaangename maatregelen voor te stellen. In plaats van dingen mogelijk te maken, moeten we bedenken wat we als lokale overheid *niet* meer kunnen doen, moeten we kijken waar we mee moeten stoppen. Moeten we wegen zoeken om zaken op een andere manier te gaan doen om toch nog maatschappelijke meerwaarde te bieden.

Grote impact

Het is daarom dat het college deze Perspectiefnota 2024-2028 met een zwaar gemoed aanbiedt aan de gemeenteraad. De voorstellen die in deze nota staan, hebben impact op onze inwoners en op de lokale voorzieningen.

Na de grote bezuinigingen van 2019, ging de aandacht uit naar het beschermen en waar mogelijk versterken van voorzieningen en juist daar moeten we de komende jaren ingrijpen om het hoofd boven water te houden.

We hebben te weinig zicht op toereikende bekostiging voor onze wettelijke taken vanuit Den Haag en het alternatief, preventief toezicht door de Provincie, levert geen extra financiële ruimte op. Sterker nog: onze beleids- en bestuursvrijheid wordt er nog verder door beperkt.

Geen heilige huisjes

Met de Perspectiefnota 2024-2028 geeft de gemeenteraad richting aan de op te stellen begroting. Om ons voor te bereiden op het ravijnjaar 2026 is de lopende begroting beleidsarm opgesteld. We worden tegen onze zin in steeds meer een uitvoeringsloket van Rijksbeleid en de ruimte voor gemeentelijk beleid is sterk beperkt. Omdat we in 2019 al fors moesten ingrijpen, zijn er geen 'quick wins' of pijnloze maatregelen meer over. We maken daarom - zonder dat er voor het college heilige huisjes zijn - over de hele begroting inzichtelijk welke besparingen er te behalen zijn.

Met grote inzet van de ambtelijke organisatie en met het meedenken van bijna 600 inwoners doen we daar veel voorstellen voor. Daarin is het belangrijk te benoemen dat er besparingen zijn met grote zekerheid (het stoppen van optionele activiteiten) en besparingen die nadere uitwerking vragen in beleidskeuzes.

Hoge urgentie

We draaien er niet om heen, de voorstellen hebben grote impact op onze lokale gemeenschap. En we realiseren ons dat de gemeenteraad moeilijke besluiten moet nemen die inwoners, bedrijven en organisaties onaangenaam zullen raken. Samen met de gemeenteraad wil het college een inhoudelijk debat voeren om te komen tot een sluitende begroting.

Door de hoge urgentie is echter terughoudendheid bij het afwijzen van voorstellen noodzakelijk en als er andere keuzes gemaakt worden, dan is het nodig dat de gemeenteraad zo concreet mogelijk aangeeft waar en hoe die keuzes gemaakt moeten worden. De tijd tussen het richtinggevend vaststellen van deze perspectiefnota en het aanbieden van de begroting is immers zeer beperkt.

Met vriendelijke groet,

Het college van B&W

Leeswijzer

Deze perspectiefnota bestaat uit de volgende delen:

1. Ontwikkelingen
2. Uitwerking voorstellen
3. Uitkomsten inwonerpanel

1. Ontwikkelingen

In dit deel brengen we de volgende soorten ontwikkelingen in beeld:

- (nieuwe) autonome ontwikkelingen, b.v. gewijzigd rijksbeleid, wetgeving e.d.:
- Reeds onderhanden zijnde/ nieuwe ontwikkelingen waarvoor budget beschikbaar is
- Nieuwe ontwikkelingen waarvoor geen budget beschikbaar is

In de inleiding van deel 1 wordt hierop een nadere toelichting gegeven.

2. Uitwerking voorstellen

In dit deel zijn de uitkomsten van het project Ambities in evenwicht in beeld gebracht.

Per product geven we weer:

- **Categorie:**

We maken onderscheid tussen de volgende categorieën:

- Producten met weinig keuzevrijheid en prioriteit hoog
- Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden
- Producten met veel keuzevrijheid en prioriteit laag

In de inleiding van deel 2 wordt hierop een nadere toelichting gegeven.

- **Totaaloverzicht van de activiteiten:**

Uitgesplitst naar basisactiviteiten, optionele activiteiten waarvan we voorstellen deze voort te zetten en optionele activiteiten waarvan we voorstellen om stop te zetten. Daarnaast geven we de activiteiten weer waarvan we voorstellen beleidskeuzes voor te bereiden voor de komende begroting.

Let op! u moet de tabel per kolom, van boven naar beneden, lezen en niet per regel (van links naar rechts).

- **Toelichting optionele activiteiten waarvan we voorstellen de om deze stop te zetten:**

Daarbij geldt (vanzelfsprekend) dat we als gemeente ook echt de mogelijkheid hebben dit stop te zetten. Echter is het reëel hierbij ook de gevolgen van stopzetten in beeld te brengen. Deze beslissing wordt gemaakt bij de Perspectiefnota.

- **Toelichting op activiteiten waarvan we voorstellen beleidskeuzes voor te bereiden voor de komende begroting.**

De keuzes op dit vlak worden bij de begroting definitief voorgelegd. Er worden indicaties gegeven voor besparingen. Dit zijn geen absolute getallen. Het is de bedoeling om vast te stellen of de raad deze beleidskeuzes voor wil laten bereiden voor de begroting.

Nota bene: er zijn ook activiteiten die we zien als basis activiteit, maar waarin beleidskeuzes bestaan. Dus: we móeten deze taken invullen, maar dat kunnen we ánders (tegen minder kosten) doen.

- **Financiële en personele consequenties:**

Dit betreft de financiële en personele consequenties van de optionele activiteiten waarvan we voorstellen de om deze stop te zetten.

3. Uitkomsten inwonerpanel

Onder de inwoners van de gemeente Renkum heeft een onderzoek plaatsgevonden naar aanleiding van de keuzes die gemaakt moeten worden om onze Ambities in Evenwicht te brengen met de beschikbare capaciteit en middelen. Bijna 600 inwoners hebben van de mogelijkheid gebruik gemaakt en de enquête ingevuld, een mooie respons! De samenvatting van de uitkomsten vindt u in deel 3 van deze Perspectiefnota.

Inleiding

Jaarlijks bieden wij u in het voorjaar gelijktijdig de Voorjaarsnota en de Perspectiefnota aan. Met behulp van deze nota's besluit u over het beleidsmatige en het financiële kader voor de (meerjaren)begroting voor het volgende begrotingsjaar. Dit jaar heeft de Perspectiefnota opnieuw een bijzonder karakter. Bij de vaststelling van de Begroting 2024 heeft u besloten om 'richting de Begroting 2025 een discussie te voeren om ambities en middelen en capaciteit in overeenstemming te brengen'. In vervolg hierop is door de gemeenteraad een projectplan vastgesteld. De inhoudelijke discussie kan worden gevoerd op basis van deze Perspectiefnota.

Het doel – en zelfs bestaansrecht – van ons gemeentebestuur en onze gemeentelijke organisatie, is het creëren van maatschappelijke meerwaarde voor onze inwoners. Wij willen graag het verschil blijven maken voor onze inwoners. Daarbij hebben we te maken met veel ontwikkelingen en onzekerheden om ons heen. Denk aan nieuwe wetgeving en taken, maar ook een veranderende samenleving die andere wensen en eisen heeft richting de gemeente. Daarnaast is onze financiële situatie, net als die van veel gemeenten, onzeker en zorgelijk. We geven structureel meer geld uit dan we binnenkrijgen. Vooral omdat we hierin sterk afhankelijk zijn van de ontwikkelingen in het Gemeentefonds. Ook willen we graag een goede werkgever zijn en blijven voor de medewerkers van de gemeentelijke organisatie.

Dit alles vraagt om een wendbare gemeente. Om wendbaar te kunnen zijn, is capaciteit nodig. Zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin. De kwaliteit kunnen we verbeteren door te investeren in onze gemeentelijke organisatie. Extra uitdaging hierbij is de krappe arbeidsmarkt, waardoor deskundige en ervaren medewerkers simpelweg moeilijk te vinden zijn. Daarnaast is focus nodig vanuit het gemeentebestuur en de organisatie. We hebben niet de middelen en capaciteit om ambities te stapelen. Dit wordt ook zichtbaar in de uitkomsten van het medewerkersonderzoek van begin 2023. Dit onderzoek heeft ons een aantal prioriteiten opgeleverd, waaronder het verbeteren van de ervaren werkdruk- en beleving. Dit betekent dat we keuzes moeten maken in wat we doen, zodat we datgene wat we doen ook met aandacht en kwaliteit kunnen realiseren. Dit streven staat fors onder druk.

Opgave met betrekking tot capaciteit

We hebben onderzocht hoe onze capaciteit zich verhoudt tot de opgave die er ligt. Daaruit concluderen we globaal het volgende:

- De beschikbare capaciteit volstaat over het algemeen voor de huidige taken, er is echter geen enkele flexibiliteit meer om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en nieuwe vragen;
- Uitzondering geldt voor groenonderhoud, onderhoud civiele kunstwerken, onderhoud monumenten en kunstwerken, evenementen en inwonersinitiatieven. Hiervoor is onvoldoende capaciteit beschikbaar.
- Met name brede participatie in veel ontwikkelingen, raadscommunicatie, openbaarheid van bestuur (Woo) en steeds meer en complexer wet- en regelgeving veroorzaken inmiddels extra werkdruk.

We hebben niet exact berekend wat het tekort aan capaciteit is. We richten ons in plaats daarvan op wat we aankunnen. Om voldoende flexibiliteit te hebben binnen een organisatie, is het aan te bevelen om 100 uur per persoon beschikbaar te ramen voor onvoorziene werkzaamheden. Op basis van de inventarisatie is de conclusie dat deze ruimte er op dit moment niet meer is. Wij hebben op basis hiervan de opgave op capaciteit vastgesteld op 100 uur per fte, dat is 21.600 uren.

Opgave met betrekking tot financiën

In de Voorjaarsnota hebben we de balans opgemaakt met betrekking tot de financiële opgave waar we voor staan ten opzichte van de gehele begroting (110 miljoen euro). Die opgave is flink toegenomen door de tariefstijgingen voor de zorgkosten. Enerzijds verplicht het Rijk ons toereikende tarieven te hanteren, anderzijds worden gemeenten hiervoor onvoldoende gecompenseerd. Dit probleem doet zich voor in onze hele zorgregio.

De ontwikkelingen in het gemeentefonds worden door het Rijk gecommuniceerd naar de gemeenten in de meicirculaire. Deze is op het moment van opstellen van deze nota nog niet beschikbaar. Uit de Voorjaarsnota van het Rijk blijkt echter al dat de situatie voor 2025 verslechtert en dat er geen oplossing komt voor het ravijnjaar vanaf 2026. Het regeerakkoord op hoofdlijnen van 16 mei jl. biedt onvoldoende duidelijkheid en houvast om hierin meer zekerheid te kunnen geven. Daar bovenop verwachten we dat het nadeel vanuit de Decemercirculaire structureel door zal werken. Dit maakt dat de prognose er nu als volgt uitziet:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
<i>bedragen x € 1.000</i>					
Primitieve begroting	0	0	-3.337	-3.076	-2.180
Bijstellingen met resultaat	-2.295	-1.816	-1.238	-1.668	-2.568
Bijstellingen i.r.t. raadsbesluit	-10	-4	-5	-4	-4
Bijstellingen meerjarig neutraal	-39	39			
Totaal	-2.344	-1.781	-1.243	-1.672	-2.572
voorjaarsnota					
Meerjarenbegroting na voorjaarsnota	-2.344	-1.781	-4.580	-4.748	-4.752
Prognose		-1.500	200	200	200
Voorjaarsnota rijk					
Doorwerking decemercirculaire		-800	-800	-800	-800
Totaal incl. prognose meicirculaire	-2.344	-4.081	-5.180	-5.348	-5.352

Geen geld voor nieuwe ontwikkelingen in de perspectiefnota

Naast de financiële bijstellingen die in de voorjaarsnota zijn opgenomen, signaleren wij ook een aantal beleidsontwikkelingen waarop wij een keuze van uw raad vragen. Deze ontwikkelingen zijn opgenomen in het volgende onderdeel van deze perspectiefnota. Gezien de financiële opgave waar wij voor staan, stellen wij u voor geen middelen vrij te maken voor deze ontwikkelingen. Dit is gezien de voorstellen zelf zonder meer pijnlijk. Helaas dwingt het financiële argument ons dit aan de gemeenteraad voor te leggen.

VNG advies

Het advies van de VNG is om nu in beeld te brengen welke keuzes we gaan maken wanneer het Rijk het financieel ravijn en de loon- en prijsontwikkelingen - zoals in de zorg - niet gaat compenseren, en nu geen onomkeerbare besluiten te nemen. Dit is niet voor niets: alle gemeenten in Nederland (niet alleen Renkum!) worden geconfronteerd met de gevolgen van het rijksbeleid en

de financiële gevolgen hiervan. Anders gezegd: er is hier sprake van een collectief, landelijk probleem dat we lokaal moeten oplossen.

Echter, het college acht dat niets doen, geen optie is. Dat is financieel onverantwoord. Daarom stuurt het college in de Perspectiefnota en de Begroting 2025 en verder op de 0-lijn, zodat we financieel in evenwicht blijven en preventief toezicht voorkomen.

Dit betekent dat we in het onderdeel voorstellen het volgende aan u voorleggen:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
<i>bedragen x € 1.000</i>					
Stopzetten optionele activiteiten	159	305	415	446	525
Vorbereiden beleidskeuzes in Begroting 2025		3.776	4.765	4.902	4.827
Totaal voorstellen	159	4.081	5.180	5.348	5.352

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Vorbereiden beleidskeuzes in Begroting 2025	3.776	4.765	4.902	4.827
Indicatie genoemde beleidskeuzes	2.100	4.986	5.156	4.866
Nog te gaan tot sluitende begroting	1.676	0	0	0
Uitname uit Vrije algemene reserve t.b.v. aanvulling begrotingstekort	1.676			
Nog te gaan tot sluitende begroting	0	0	0	0

Uitname uit Vrije algemene reserve t.b.v. aanvulling begrotingstekort

Op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk worden gemeenten in 2025 gekort in het Gemeentefonds. Deze korting heeft te maken met de nieuwe financieringssysteem die vanaf 2024 wordt doorgevoerd. Dit leidt tot nadelen voor 2024 en 2025. Dit nadeel wordt voor 2024 gecompenseerd door het rijk. Omdat gemeenten vaak jaarrekeningoverschotten hebben, vraagt het rijk de gemeenten het nadeel in 2025 voor een groot deel zelf op te vangen. Voor gemeente Renkum betekent dit dat we met circa € 1,5 mln. gekort worden. Het voordelig jaarrekeningresultaat over 2023 hebben we, op een deel resultaatbestemming na, in de Vrije algemene reserve gestort. Gezien het verband dat het Rijk legt met jaarrekeningoverschotten, stellen we voor het tekort in 2025 te onttrekken uit de Vrije algemene reserve.

Opbouw Perspectiefnota

In het vervolg van deze Perspectiefnota zullen wij achtereenvolgens de ontwikkelingen die om een keuze vragen in beeld brengen. Daarna leggen wij voorstellen aan u voor om te komen tot een begroting waarbij onze ambities in evenwicht zijn met de capaciteit en de middelen die wij tot onze beschikking hebben. Tot slot leggen wij u de uitkomsten voor van het onderzoek dat wij onder onze inwoners hebben gedaan. In dat onderzoek is onderzocht welke voorzieningen prioriteit hebben voor onze inwoners.

Deel 1

Ontwikkelingen

Inleiding

In het onderdeel 'ontwikkelingen' brengen we de volgende soorten ontwikkelingen in beeld:

- (nieuwe) autonome ontwikkelingen, b.v. gewijzigd rijksbeleid, wetgeving e.d.
- Reeds onderhanden zijnde/ nieuwe ontwikkelingen waarvoor budget beschikbaar is
- Nieuwe ontwikkelingen waarvoor geen budget beschikbaar is

Gezien onze financiële situatie zijn we genoodzaakt keuzes te maken. Op genoemde ontwikkelingen acteren we daarom op de volgende wijzen:

(nieuwe) autonome ontwikkelingen, b.v. gewijzigd rijksbeleid, wetgeving e.d.

Conform onze (financiële) spelregels gaan we uit van het budget dat het Rijk meegeeft voor nieuwe taken en houden we rekening met de eventuele beperkingen die dat met zich meebrengt.

Reeds onderhanden zijnde/ -nieuwe ontwikkelingen waarvoor budget beschikbaar is

Voor de ontwikkelingen waarvoor reeds budget beschikbaar is, maar waarvan we weten dat dit niet toereikend is, stellen we géén extra budget beschikbaar. Dit betekent dat we deze realiseren binnen de beschikbare financiële middelen. Dit kan consequenties hebben. Deze eventuele consequenties worden aan de raad inzichtelijk gemaakt.

Als voorbeeld kunnen ruimtelijke ontwikkelingsprojecten alleen doorgang hebben mits er minstens een positief resultaat is als er naar de toekomstige kosten en baten gekeken wordt en wordt de renovatie (of alternatief) van het gemeentehuis binnen de beschikbare financiële kaders gerealiseerd. In geval van een subsidie wordt een project binnen de beschikbare subsidie gerealiseerd en wordt in geval van een subsidie waarbij co-financiering aan de orde is deze co-financiering uit reeds beschikbare budgetten gefinancierd.

Nieuwe ontwikkelingen waarvoor geen budget beschikbaar is

Voor deze ontwikkelingen is en komt geen budget beschikbaar. Deze ontwikkelingen pakken we om deze reden niet op.

Ontwikkelingen programma 1

(nieuwe) autonome ontwikkelingen, b.v. gewijzigd rijksbeleid, wetgeving e.d.

We gaan uit van het budget dat het Rijk meegeeft voor nieuwe taken. We houden rekening met de beperkingen die dat met zich meebrengt.

1F Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet)

Op 31 januari jl. is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen in werking getreden, in de volksmond bekend als de Spreidingswet. Hiermee hebben gemeenten de wettelijke taak gekregen om asielopvangvoorzieningen mogelijk te maken en zijn gemeenten daarop aanspreekbaar. De landelijke asielopgave is vastgesteld op 96.000 opvangplekken per 1 januari 2025. Deze plekken zijn op basis van inwoneraantal en een sociaaleconomische factor indicatief verdeeld over alle gemeenten. De opgave voor de Gelderse gemeenten is vastgesteld op totaal 11.704 plekken. Deze moeten uiterlijk 1 juli 2025 beschikbaar zijn om te gebruiken. Echter, op 16 mei jl. werd het nieuwe Regeerakkoord bekend. Daarin is onder andere het voornemen genoemd om de Spreidingswet op korte termijn buiten werking te zetten/ weer in te trekken.

1I Basisdienstverlening schuldhulpverlening

Er komt een landelijk plan om de schuldhulp in Nederland te versterken: de basisdienstverlening schuldhulpverlening. Het doel van dit plan is dat het hulpaanbod bij schulden toegankelijker is en in iedere gemeente bestaat uit minimaal dezelfde elementen. Onder andere een hulpaanbod dat toegespitst is op verschillende doelgroepen, het standaard aanbieden van een saneringskrediet met aflostermijn van 18 maanden en het bieden van begeleiding en nazorg zijn onderdeel van de basisdienstverlening.

Het Rijk stelt vanaf dit jaar structureel € 40 miljoen extra beschikbaar om onder andere de basisdienstverlening te kunnen implementeren.

1J Wetsvoorstel overbruggingsregeling alleenverdieners

In Nederland zijn ongeveer 6.400 huishoudens die onbedoeld een lager inkomen hebben dan vergelijkbare huishoudens met een bijstandsuitkering. Zij krijgen vanaf komend jaar via een overbruggingsregeling een tegemoetkoming van hun gemeente. Het gaat om huishoudens waarbij een van beide partners een UWV-uitkering heeft en de andere partner geen of weinig inkomen. Door verschillende overheidsregelingen die tegen elkaar inwerken, ontvangen zij minder huur- en zorgtoeslag dan een vergelijkbaar (echt)paar met een bijstandsuitkering. Hierdoor komen zij onder het bestaansminimum terecht.

Vanaf 2028 wordt voorzien in een fundamentele oplossing via de inkomstenbelasting. Tot aan die tijd komt er een overbruggingsregeling. Het kabinet heeft vorig jaar in totaal € 89 miljoen gereserveerd voor deze overbruggingsregeling en voor de steun die gemeenten nu al kunnen geven via de individuele bijzondere bijstand.

Reeds onderhanden zijnde/ nieuwe ontwikkelingen waarvoor budget beschikbaar is

Voor deze ontwikkelingen is reeds budget beschikbaar. Echter, is om redenen dit budget in alle gevallen niet toereikend. We stellen echter geen extra budget beschikbaar. Dit kan consequenties hebben.

		Financiële consequenties					
	Ontwikkeling		2024	2025	2026	2027	2028
1B	Ontmoetingsdeel Doorwerth			50	50	50	50
1B	Actualisatie Speelruimteplan		72	72	72	72	72
1C	Overdracht beheer en onderhoud sportaccommodaties	N.t.b. Schatting voor de beide sportparken 50-150 K structureel vanaf 2026. Structurele kosten voor binnensportaccommodaties onbekend.			100	100	100
1E	Jeugdzorgverbinder	Voor 2024 en 2025 is de financiering d.m.v. subsidie. Als de subsidie niet wordt verstrekt wordt de pilot niet uitgevoerd.	0	0			
1G	Maatwerkvoorzieningen Jeugd: Hervormingsagenda jeugd		pm	250	250	250	250
	Totaal		72 + pm	372	472	472	472

pm = pro memorie

1B Ontmoetingsdeel Doorwerth

Is onderdeel van het masterplan Doorwerth. Naast het leerdeel moet er een ontmoetingsdeel komen waar meerdere maatschappelijke organisaties in worden gehuisvest.

Wanneer wordt uitgegaan van het huidige budget betekent dit minder m2 of een andere manier van besparing op de realisering.

1B Actualisatie Speelruimteplan

Er is een 'update' in de maak van het speelruimteplan dat in 2011 door de gemeenteraad werd vastgesteld. In deze update worden drie scenario's beschreven voor participeren, beheren en vervangen van speeltoestellen in de openbare ruimte. Als we kiezen voor het scenario in stand houden wat we nu hebben is het huidige budget niet toereikend. In dit scenario gaat het om een ophoging van € 28.000 naar ongeveer €100.000. Los van eventuele benodigde formatie. Wanneer wordt uitgegaan van het huidige budget dan betekent dit naar de toekomst toe een versobering van het areaal aan speelvoorzieningen.

1C Overdracht beheer en onderhoud sportaccommodaties

Het streven is om vanaf medio 2026 beheer en onderhoud van de sportparken Wilhelmina en De Bilderberg over te dragen aan gebruikers. Dit wordt verder onderzocht evenals het onderbrengen van de binnensportaccommodaties bij een beheersstichting. Wanneer wordt uitgegaan van het huidige budget betekent dit dat deze kosten gedekt moeten worden door zelfwerkzaamheid van de

gebruikers, door hogere contributies/ tarieven of versoering van het kwaliteitsniveau. Als gebruikers een andere oplossing vinden om dit op te vangen staan we daar in principe voor open.

1E Jeugdzorgverbinder

De jeugdzorgverbinder richt zich op jongvolwassenen met onbegrepen gedrag die vastlopen in hun ontwikkeling naar volwassen worden. Deze jongeren hebben een groter risico op problemen op allerlei gebieden: justitie, financiën, huisvesting etc. Deze groep ondervindt vaak problemen bij de overgang van jeugdzorg naar zorg voor volwassenen. Deze groep is vaker veroorzaker van overlast en loopt meer risico om in het criminele circuit terecht te komen. Hoe jonger deze mensen zijn en hoe langer problemen duren voor ze worden opgelost, hoe groter/ ernstiger de achterstand en de problematiek wordt. Door de aanvraag van een subsidie hoeft geen nieuw budget voor deze activiteit aangevraagd te worden. Wanneer de subsidie niet wordt toegekend of de cofinanciering niet kostenneutraal georganiseerd kan worden wordt de pilot niet uitgevoerd.

1G Maatwerkvoorzieningen Jeugd: Hervormingsagenda jeugd

De hervormingsagenda is opgesteld en wordt uitgevoerd. Onderdeel hiervan is check op robuuste regionale samenwerking op o.a. sterke lokale toegang, samen leren en preventie. Lokaal betekent dit een transformatie naar dorpsteams. Dit vraagt de eerste jaren om investering. Op basis van de ervaringen in de gemeente Bronckhorst met deze werkwijze verwachten wij in 2029 deze investering terug te verdienen door een taakstelling op formatie.

Nieuwe ontwikkelingen waarvoor geen budget beschikbaar is

Voor deze ontwikkelingen is en komt geen budget beschikbaar. Deze ontwikkelingen pakken we om deze reden niet op.

		Financiële consequenties					
	Ontwikkeling		2024	2025	2026	2027	2028
1E	Exploitatievergunning	Kosten zijn afhankelijk van het scenario (van geen exploitatievergunning tot exploitatievergunning met alle aandachtsbranches). Geen exploitatievergunning leidt tot geen kosten.	0	0	0	0	0
	Totaal		0	0	0	0	0

1E Exploitatievergunning

In het integraal veiligheidsplan 2023-2026 is onder de prioriteit ondermijning opgenomen dat het invoeren van een exploitatievergunning wordt overwogen. De exploitatievergunning biedt mogelijkheden om grip te krijgen op ondernemingen en ondermijning tegen te gaan. We waren voornemens om 3 scenario's uit te werken. Als gevolg van de noodzakelijke bezuiniging worden deze scenario's niet uitgewerkt en wordt geen voorstel ontwikkeld gericht op het invoeren van de exploitatievergunning. Het niet invoeren van de exploitatievergunning zorgt ervoor dat er weinig tot geen zicht is op ondernemingen die zich in de gemeente vestigen. Daarnaast biedt het weinig tot geen mogelijkheden om overlast en criminaliteit, zoals ondermijning, te signaleren en hiertegen op te treden.

Ontwikkelingen programma 2

(nieuwe) autonome ontwikkelingen, b.v. gewijzigd rijksbeleid, wetgeving e.d.

We gaan uit van het budget dat het Rijk meegeeft voor nieuwe taken. We houden rekening met de beperkingen die dat met zich meebrengt.

Niet van toepassing binnen dit programma.

Onderhanden zijnde ontwikkelingen en nieuwe ontwikkelingen.

Om deze ontwikkelingen te starten of verder te brengen is eenmalig, meerjarig of structureel budget nodig (zie onderstaande tabel).

In de tabel zijn de onderhanden zijnde ontwikkelingen binnen programma 2 weergegeven. Daarvoor wordt nu geen extra budget beschikbaar gesteld.

- Bij centrumplan Oosterbeek en Rosandepolder is verdere investering nu niet mogelijk omdat er onvoldoende terugverdienpotentieel is. Indien blijkt dat projecten vanaf het begin wel minimaal kostendekkend zijn, en voor de gemeente geen negatief financieel risico met zich meebrengen dan kan gekozen worden om deze projecten alsnog te starten.
- Bij Pro Persona, Klooster, Rehoboth en Maatweg verwachten wij dat de opbrengsten voldoende zijn om de investeringen terug te verdienen. Daarbij geldt dan wel dat de financiële opbrengsten zwaar gaan meewegen bij de definitieve plankeuze. Bij de uitwerking van de individuele plannen zal hierop worden toegezien zodat de totale financiële opbrengsten in voldoende mate bijdragen. Dat betekent m.b.t. andere ambities op het gebied van wonen bijvoorbeeld duurzaamheid gekozen zal worden voor het wettelijk minimum of de minimale eisen in de regionale woondeal.
- Bij de ontwikkeling bij de Talsmalaan zijn de historische kosten helaas hoog. Dat betekent dat we hoogstwaarschijnlijk niet alle gemaakte kosten kunnen terugverdienen en bij de Talsmalaan kiezen voor een aanpak waarbij de nog te maken plankosten tenminste terugverdiend worden en een deel van de historische kosten.
- Bij de spoorwegonderdoorgang Wolfheze blijven we inzetten op voldoende subsidieverwerving zodat we de onderdoorgang kunnen realiseren binnen de reeds beschikbaar gestelde financiële middelen. Wij verwachten de komende maanden daar meer helderheid over te krijgen.
- De extra structurele financiële impuls voor groenonderhoud is alleen mogelijk als daar in de begroting structurele ruimte voor beschikbaar komt. Deze financiële ruimte is op dit moment niet beschikbaar.

		Financiële consequenties				
Ontwikkeling		2024	2025	2026	2027	2028
Ruimtelijke ontwikkelingen (voorstel stopzetten)						
2A	Centrumplan Oosterbeek	Gezien de huidige begrotingstekorten wordt deze activiteit nu stopgezet.	250	400	100	
2A	Rosandepolder	Gezien de huidige begrotingstekorten wordt deze activiteit nu stopgezet.		100	100	
Ruimtelijke ontwikkelingen (voorstel doorgaan)						
2A	Ontwikkeling Pro Persona	Vorbereidingskrediet		290		
2A	Talsmalaan	Vorbereidingskrediet	100	100		
2A	Klooster	Vorbereidingskrediet		100		
2A	Rehoboth	Vorbereidingskrediet	300			
2A	Maatweg	Vorbereidingskrediet	100	50		
2E	Spooronderdoorgang Wolfheze			110	110	110
Onderhoud openbare ruimte (voorstel verlagen ambities groen)						
2O	Groenonderhoud: Groenbeheerplan	Extra budget nodig om het groen wat we hebben in stand te houden (450K per jaar) en om de ambities vanuit de ambitienota groen vorm te geven.		650	650	650
Totaal			750	1.800	930	760

Ruimtelijke ontwikkelingen (voorstel stopzetten):

2A Centrumplan Oosterbeek

Afgelopen jaar is met inwoners en ondernemers een vervolg gegeven aan de Oosterbeekse centrumvisie uit 2020. De noodzaak van ingrepen in het centrum van Oosterbeek wordt steeds groter en zichtbaarder: er komt meer leegstand, de verblijfskwaliteit gaat achteruit en panden en kavels staan leeg. Doen we niks, dan zal dit proces gaan versnellen. Tegelijkertijd is er nu veel subsidie beschikbaar om dit aan te pakken, staan ontwikkelaars klaar om aan de slag te gaan en zien de ondernemers kansen om samen met de gemeente het centrum een impuls te geven. Investeren is daarom wenselijk.

Samengevat: centrumplan Oosterbeek biedt kansen op termijn om diverse ambities te realiseren, zoals een gezond economisch centrum en aanvullende woningbouw. Dat vraagt wel om

investeringen waarvan nu niet kan worden gegarandeerd dat deze voorinvestering wordt terugverdiend.

2A Rosandepolder

De Rosandepolder wordt steeds vaker als recreatieplas gebruikt in de zomerdagen. Dit veroorzaakt overlast (vuilnis, geluid, autoverkeer, parkeren, e.d.). De eigenaar van de plas wil een plan ontwikkelen om de plas hiervoor in te richten en goed te kunnen beheren. Om de openbare ruimte en openbare belangen te dienen moeten wij als gemeente hierin participeren. Daarnaast wil Rijkswaterstaat de Rosandepolder herinrichten (natuurontwikkeling en in lijn brengen met de Kaderrichtlijn Water). Deze herinrichting heeft direct effect op de leefomgeving. Hier hebben wij als gemeente ook belang bij (natuurontwikkeling, wandel- & recreatiegebied, schoonwater, etc.). Samengevat: door actief te participeren in dit proces kunnen we onze gemeentelijke beleidsdoelen nastreven. Op termijn zijn er kansen om de Rosandepolder zodanig in te richten dat veilig recreatief medegebruik structureel mogelijk is. Dat vraagt wel een voorinvestering zonder dat er op dit moment geen garantie is dat deze kosten wordt terugverdiend.

Ruimtelijke ontwikkelingen (voorstel doorgaan):

2A Ontwikkeling Pro Persona

Betreft plan om 450 woningen en diverse maatschappelijke voorzieningen op te leveren op het Pro Persona terrein. Dit vraagt om een incidentele investering. Wij verwachten dat de gemaakte en nog te verwachte kosten (290.000 euro) worden terugverdiend wanneer het project gerealiseerd wordt.

2A Talsmalaan

Herontwikkeling voormalige Pieter Reijenga Mavo in park Hartenstein. Onlangs is marktconsultatie afgerond, deze laat positief resultaat zien v.w.b. mogelijke herontwikkeling. Pand staat inmiddels bijna 30 jaar leeg en is aan het einde van de technische levensduur. Jaarlijkse beheerkosten zijn hoog. Wanneer niet wordt gekozen voor herontwikkeling op korte termijn ligt sloop en herinrichten van pand en omgeving voor de hand, wat substantiële kosten met zich meebrengt. Subsidies zijn beschikbaar voor planvorming en herontwikkeling, dus goede kans dat een deel voorbereidingskrediet hiermee gedekt is. Streven is eind 2024 een voorstel in procedure te brengen met programma en financieel perspectief.

De ontwikkeling richt zich op een positief financieel resultaat over het gehele project. Indien dat niet mogelijk is dan wordt zoveel als mogelijk van de boekwaarde terugverdiend. Nog te maken kosten en baten moeten een positief resultaat laten zien. Andere (beleids)doelstellingen zijn daaraan ondergeschikt (bijvoorbeeld culturele/ welzijnsambities, programma wonen, duurzaamheidsambities, groenambities, verkeer enz.).

2A Klooster

Gemeentelijke gronden. Locatie ontwikkeling woningbouw. In 2019 heeft er een onderhandse selectie plaatsgevonden voor een partij die deze locatie zou kunnen herontwikkelen. Uit juridisch advies is gebleken dat dit verkoopproces niet correct is verlopen, en daarom is recent het verkoopproces beëindigd. Op dit moment wordt er met de ontwikkelaar gesproken met de mogelijke (financiële) gevolgen voor deze beëindiging.

Parallel aan deze gesprekken wordt eind 2024 gestart met de nieuwe kaderstelling voor deze locatie. Doel is om hier een woningbouwontwikkeling (eventueel aangevuld met een andere functie) te realiseren.

De ontwikkeling richt zich op een positief financieel resultaat over het gehele project. Indien dat niet mogelijk is dan wordt zoveel als mogelijk van de boekwaarde terugverdiend. Nog te maken kosten en baten moeten een positief resultaat laten zien. Andere (beleids)doelstellingen zijn

daaraan ondergeschikt (bijvoorbeeld culturele/ welzijnsambities, programma wonen, duurzaamheidsambities, groenambities, verkeer enz.).

2A Rehoboth

Gemeentelijke eigendom. Locatie ontwikkeling t.b.v. woningbouw. Zit een Integraal HuisvesteingsPlan (IHP) claim op. Afhankelijk van het definitieve programma en de herontwikkelingsmogelijkheden biedt deze locatie een positief perspectief op opbrengend vermogen (hoger dan bedrag voorzien in IHP). Streven is eind 2024 een voorstel in procedure te brengen met programma en financieel perspectief.

De ontwikkeling richt zich op een positief financieel resultaat over het gehele project. Indien dat niet mogelijk is dan wordt zoveel als mogelijk van de boekwaarde terugverdiend. Nog te maken kosten en baten moeten een positief resultaat laten zien. Andere (beleids)doelstellingen zijn daaraan ondergeschikt (bijvoorbeeld culturele/ welzijnsambities, programma wonen, duurzaamheidsambities, groenambities, verkeer enz.).

2A Maatweg

Gemeentelijke eigendom. Locatie ontwikkeling t.b.v. woningbouw. Is nu in voorbereiding. Project is in eerder stadium verkend als locatie hartkliniek en ambulancepost. Zit IHP claim aan vast. Afhankelijk van het programma wordt exclusief IHP een plus verwacht. Echter niet alle ontwikkelscenario's zullen dat ook inclusief IHP doen. Besluitvorming voor ontwikkelscenario volgt dit jaar inclusief (aanvulling) voorbereidingskrediet.

De ontwikkeling richt zich op een positief financieel resultaat over het gehele project. Indien dat niet mogelijk is dan wordt zoveel als mogelijk van de boekwaarde terugverdiend. Nog te maken kosten en baten moeten een positief resultaat laten zien. Andere (beleids)doelstellingen zijn daaraan ondergeschikt (bijvoorbeeld culturele/ welzijnsambities, programma wonen, duurzaamheidsambities, groenambities, verkeer enz.).

2E Spooronderdoorgang Wolfheze

In de Bestuursovereenkomst Overwegproject Onderdoorgang Wolfhezerweg Renkum d.d. 11 augustus 2022, zijn de financiële bijdragen van de verschillende partijen vastgelegd. Verder is in de bestuursovereenkomst vastgelegd dat de bijdragen van Rijk, ProRail en gemeente Renkum jaarlijks worden geïndexeerd met de Index Bruto Overheidsinvesteringen (IBOI).

We zien nu een toename van kosten op basis van verschillende berekeningsmethodieken (P85-waarde en de Mu-waarde) ten opzichte van de oorspronkelijke kostenraming uit 2021. Deze toename wordt veroorzaakt door: prijsstijgingen in de markt van 2021 naar 2023 (19,53%);kosten (grotendeels) emissieloos bouwen; extra vastgoedkosten; toegenomen bouwkosten door nadere uitwerking in planfase.

Op basis van de risicoverdeling zoals vastgelegd in de bestuursovereenkomst en uitgaande van de start van de aanbesteding in 2023, betekent dat een extra bijdrage voor de risicodragende partijen Rijk en gemeente Renkum. De kapitaallasten voor de loon- en prijsstijgingen halen we uit de stelpost voor loon- en prijsstijgingen. De kapitaallasten als gevolg van de overige kostenstijgingen geven een nadeel ten laste van de begroting. Dit is een bedrag van 110.000 euro. Indien de CEF-subsidie wordt toegekend, zal een extra bijdrage van de gemeente Renkum niet nodig zijn.

Na de zomer zal hierover een raadsbrief verschijnen en de effecten hiervan zullen in de najaarsnota worden opgenomen.

Onderhoud openbare ruimte (voorstel verlagen ambities groen):

20 Groenonderhoud: Groenbeheerplan

Met het huidige (2024) budget wordt het minimale (basisniveau) niet haalbaar, laat staan dat de afgesproken hogere ambities uitgevoerd kunnen worden. Extra budget is nodig om het huidige groen op het huidige niveau in stand te houden, om het groen klimaat bestendig te maken en de biodiversiteit te bevorderen. Daarnaast bepaalt de aanwezigheid van groen een deel van de WOZ waarde van huizen.

Indien er geen structureel geld bij komt of sterker nog dat het budget gereduceerd wordt, ten behoeve van de basis op orde dan wel het realiseren van de ambities heeft dit de volgende consequenties:

- Het wegwerken van de achterstanden bij boom- en plantsoenrenovatie en het toewerken naar de basis op orde vervalt.
- Ons huidige boomareaal kan niet meer worden bijgehouden, snoeien zal zich beperken tot louter veiligheidssnoei. De toekomstgerichte begeleidingssnoei van jonge bomen vervalt.
- Geen vervanging van bomen die afsterven; vermindering bomenareaal van zo'n 100 bomen per jaar, bij verdere bezuinigingen meer);
- Verdere achteruitgang van plantvakken (naast bovengenoemde effecten leidt dit ook tot verloedering).
- Geen vervanging van beplanting in plantvakken. (vermindering van beplanting in plantvakken van 7000m² per jaar, bij verdere bezuiniging meer);
- Minder maaien gras/gazons; (minder biodiversiteit, verloedering)
- Geen capaciteit voor buurtinitiatieven;
- Minder dienstverlening;
- Heeft geen zin om bij (woningbouw) projecten nog groen ambities te hebben met betrekking tot de openbare ruimte want die kan niet (goed) onderhouden worden.

Overige onderhanden zijnde ontwikkelingen (budget neutraal, voorstel doorgaan):

2K Recreatie en Toerisme: uitvoeringsplan Recreatie en Toerisme

De visie Recreatie en Toerisme is in 2021 vastgesteld. De huidige beschikbare middelen voor recreatie en toerisme worden ingezet voor het behoud en de minimale ontwikkeling van de huidige toeristische en recreatieve infrastructuur met de daarbij behorende activiteiten. Wat mogelijk is met beschikbare middelen en capaciteit pakken we in 2025 op. Voor andere acties onderzoeken we de mogelijkheden. De benoemde acties kosten echter niet alleen geld, maar moeten ook geld opbrengen. We willen met deze acties een impuls geven aan de vrijetijdsector. We streven onder andere naar een hogere toegevoegde waarde per bezoeker. Een langer verblijf, herhaalbezoek en betere spreiding van bezoekers over de seizoenen heeft ook een positief effect op de financiën van de gemeentelijke organisatie. Dit zal direct merkbaar zijn in de opbrengsten toeristenbelasting.

Nieuwe ontwikkelingen waarvoor geen budget beschikbaar is

Voor deze ontwikkelingen is en komt geen budget beschikbaar. Deze ontwikkelingen pakken we om deze reden niet op.

		Financiële consequenties					
	Ontwikkeling		2024	2025	2026	2027	2028
2E	Verkeer: Inspelen op veranderingen in mobiliteit			250	250	250	250
2F	Landschap, natuur en landgoederen: Stimuleren biodiversiteit			40	40	40	40
2F	Landschap, natuur en landgoederen: Verborgene schatten			20	20	20	20
2F	Basis Kwaliteit Natuur			10	10		
2P	Civiele kunstwerken	Dit betreft kapitaalgoederen. Op dit ogenblik geen structureel budget in de begroting		150	150	150	150
Totaal				470	470	460	460

2E Verkeer: inspelen op veranderingen in mobiliteit

Er komt in 2024 een mobiliteitsvisie en mobiliteitsplan. Hiermee willen we toewerken naar een Renkums wegennet gericht op meer leefbaarheid, verblijfskwaliteit en veiligheid. De positie van de fiets en voetganger wordt versterkt, de auto krijgt een minder prominente plaats o.a. door de snelheid structureel terug te brengen, 50 km/uur wordt een uitzondering en de fysieke ruimte voor de actieve vervoerwijzen vergroot. Met deze ambitie gaan de dimensionering en inrichting van veel wegen veranderen. Dit betekent onder meer dat 30km/uur in woongebieden in principe de standaard wordt; dat er nadrukkelijk aandacht zal zijn voor lopen, fietsen en verkeersveiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers. Wij koppelen de realisatie van deze ambitie zoveel mogelijk aan het onderhoudsprogramma van wegen en riolering. Maar dit is niet voldoende om de ambities volledig te kunnen realiseren. Om 30 km/u inrichtingen te kunnen realiseren zijn er extra middelen nodig. Indien we alleen kunnen meeliften op onderhoudsprojecten van wegen en riolering zullen we alleen zaken realiseren die geen extra geld kosten. Indien er inderdaad geen extra middelen ter beschikking gesteld worden zullen we in het mobiliteitsplan uitwerken wat we met 'meeliften' nog wel kunnen realiseren.

2F Landschap, natuur en landgoederen: stimuleren biodiversiteit

Er is in 2024 een pilot "biodiversiteit bij projecten". Een mogelijke vervolgactie is gericht op het gemeentelijke groenbeheer Biodiversiteit Kansen Kaart, waarbij het groen diverser kan worden gemaakt, maar ook verbonden wordt aan structuren in het buitengebied. Beide projecten behoeven vervolgacties. Het niet uitvoeren betekent een achteruitgang in kwaliteit van het groen en vooral een verslechtering van de biodiversiteit.

Een belangrijke langjarige ontwikkeling speelt zich af in de Renkumse beekdalen. Daartoe wordt toegewerkt middels versnellingsgelden voor natuur vanuit de provincie naar een uitvoeringsagenda de komende jaren. De gemeente Ede voert de Pre - verkenning uit. De Stichting Renkumse beken

heeft veel betekend in termen van participatie en zal na het opleveren in 2024 doorgaan. Beperkte ambtelijk en bestuurlijke ondersteuning kan doorgaan, maar het mede financieren van concrete maatregelen blijft dan uit. De druk vanuit het burgerinitiatief om te komen tot uitvoering zal toenemen.

Er komt ook een Soorten Management Plan- ontwikkeling op gang om de beschermde flora en fauna in beeld te brengen, bij werkzaamheden zoals isoleren te compenseren en te monitoren. Het traject vereist na de ontwikkelfase een jarenlange actieve monitoring. Deze zal in het gedrang komen omdat dit uitbesteed moet worden. De uiterste consequentie is dat het isoleren door particulieren veel duurder of zelfs onbetaalbaar zal worden.

2F Landschap, natuur en landgoederen: verborgen schatten

Voor de landgoederen van de gemeente is in het kader van Right to challenge een stichting Renkums Buiten opgericht. De stichting pakt de uitvoeringsagenda op. Op dit moment loopt een pilot in het gemeentelijke buiten Heidestein. Hier zal in de komende jaren een planmatige uitvoering uit voort komen. Vanuit het Landschapsbeleid Verbindend Landschap is een langjarige aandacht voor het onderhoud van ons landschap. Hier wordt vooral gewerkt door vrijwilligers. De benodigde middelen niet begroten betekent het niet uitvoeren van een groot deel van het beleid. Dat betekent een verdere verloedering van de landgoederen.

2F Basis Kwaliteit Natuur

Belangrijk voor de komende jaren is ook de uitwerking van het beleid Basis Kwaliteit Natuur waar samen met andere gemeenten (Foodvalley) in 2024 de eerste stappen gezet zijn. De Basiskwaliteit Natuur normeert de minimale natuurwaarden in alle gebieden van de gemeente (behalve Natura 2000 gebieden). Dus agrarische en stedelijke gebieden worden meegenomen. Basiskwaliteit niet nastreven betekent een kans laten lopen op een belangrijke (landelijke) beweging om de biodiversiteit te verbeteren en bijvoorbeeld kringloopprocessen in de landbouw te stimuleren.

Niet meedoen in samenwerkingsprocessen betekent ook, als we later met de basiskwaliteit aan de slag moeten duurder uit zijn.

2L Kunst, cultuur & cultuurhistorie: uitvoeringsplan Cultuurvisie

Motie broedplaatsen 2023. De motie is uitgevoerd en heeft een aantal aanbevelingen opgeleverd die vragen om investeren in locaties voor kunstenaars. Er zijn een tweetal aanbevelingen die bij een externe partij kunnen worden belegd, een Renkumse Atelierstichting en een Cultuurfonds. De overige aanbevelingen kunnen niet worden opgevolgd.

2P Civiele kunstwerken

Op dit ogenblik doen we ad-hoc onderhoud aan civiele kunstwerken. Vanaf 2025 willen we dit planmatig gaan doen. In 2024 zijn we inzicht aan het verkrijgen in hoeveelheden en locaties.

Consequentie als we geen structureel budget krijgen voor civiele kunstwerken is dat we op dezelfde ad hoc wijze blijven werken en de financiering daarvan ad hoc via algemene middelen loopt. Andere optie is dat we civiele kunstwerken en evt. de omgeving daarvan afzetten op het moment dat ze een gevaar vormen. Dit heeft dan ook gevolgen voor openbaar vervoer en veiligheidsdiensten. De bedragen zijn een zeer grove inschatting omdat we geen zicht hebben op ons areaal.

Ontwikkelingen programma 3

(nieuwe) autonome ontwikkelingen, b.v. gewijzigd rijksbeleid, wetgeving e.d.

We gaan uit van het budget dat het Rijk meegeeft voor nieuwe taken. We houden rekening met de beperkingen die dat met zich meebrengt.

Niet van toepassing binnen dit programma.

Reeds onderhanden zijnde/ nieuwe ontwikkelingen waarvoor budget beschikbaar is

Voor deze ontwikkelingen is reeds budget beschikbaar. Echter, is om redenen dit budget niet toereikend. We stellen echter geen extra budget beschikbaar. Dit kan consequenties hebben.

		Financiële consequenties					
	Ontwikkeling		2024	2025	2026	2027	2028
3C	Outputsturing en -verrekening De Connectie	Risico					
3D	Nieuwbouw gemeentewerf	143 -/- 82k in te zetten stelposten= 61k				61	61
3D	Renovatie gemeentehuis	tussen € 195k en € 325k					195
	Totaal		159			61	256

3C Outputsturing en -verrekening De Connectie

Bij het oprichten van De Connectie hebben de deelnemende gemeenten besloten om op enig moment over te gaan naar outputsturing en -bekostiging in plaats van financiering op basis van een lumpsum.

De ontwikkeling naar outputsturing en -bekostiging kan een belangrijk hulpmiddel zijn bij het verkrijgen van inzicht in, en het sturen op, afnamevolumes door gemeenten en hiermee op het kostenniveau van de bedrijfsvoering. De overgang naar de systematiek van een kostprijsmodel brengt mogelijk herverdeel-effecten van de kosten met zich mee ten opzichte van de huidige bekostiging. De eerste berekeningen laten dit ook zien, alhoewel deze nog niet zijn vastgesteld. Tegelijkertijd moet worden beseft dat voorlopige uitkomsten van het kostprijsmodel in deze fase een onzekerheid in zich hebben door inschattingen en aannames die in het model zijn gemaakt. Deze aannames kunnen alleen worden 'gevalideerd' door betrouwbare registraties op te bouwen. Hiermee ontstaat een steeds zuiverder beeld van werkelijke inzet en verbruik. Afsproken is dat de gemeenten Arnhem, Rheden en Renkum zich alvast gaan oriënteren op het gebruik van de inzichten uit het kostprijsmodel.

3D Nieuwbouw gemeentewerf

Maart 2023 heeft de raad ingestemd voor nieuwbouw werf en hiervoor een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Het PvE is de afgelopen periode uitgewerkt. Conclusie is dat PvE niet past op huidige locatie. O.b.v. PvE is er een raming tot einde werk opgesteld. De investeringsraming sluit ca. 3.0 miljoen hoger (excl. grond). Wanneer het geld niet beschikbaar komt wordt het programma van eisen aangepast zodat het past in de beschikbare middelen. Dit heeft als gevolg dat de huidige dienstverlening niet voortgezet kan worden, denk aan het faciliteren van evenementen, oplopende tijden voor herstelwerkzaamheden etc.

3D Renovatie gemeentehuis

Het gemeentehuis moet gerenoveerd worden. In april 2024 is de raad gevraagd hier een besluit over te nemen. Op basis van het besluit (geamendeerd) van de gemeenteraad wordt het reeds toegezegde budget (tot en met 2026) ingezet voor noodzakelijke investeringen (scenario 'pappen en nathouden'). Deze investeringen dragen niet of nauwelijks bij aan verlenging van de levensduur van het gemeentehuis.

De financiële consequenties vanaf 2028 zijn o.b.v. prijspeil heden. Het verschil wordt veroorzaakt door wel of niet verhuren lege m2. Een alternatief plan op basis van het raadsbesluit (motie) van april wordt nu voorbereid.

Nieuwe ontwikkelingen waarvoor geen budget beschikbaar is

Voor deze ontwikkelingen is en komt geen budget beschikbaar. Deze ontwikkelingen pakken we om deze reden niet op.

Niet van toepassing binnen dit programma.

Deel 2

Uitwerking voorstellen

Inleiding

De afgelopen maanden hebben wij binnen het project Ambities in Evenwicht, gewerkt aan voorstellen om onze Ambities in evenwicht te brengen met de beschikbare capaciteit en middelen. Alhoewel in eerste instantie veel focus uitging naar de beschikbare capaciteit is gaande het project steeds duidelijker geworden dat de financiën helaas urgentie vragen. De gemeenteraad is hier via een raadsbrief over geïnformeerd.

Daarbij hebben we op hoofdlijnen de volgende stappen doorlopen:

- Fase 1 Inzicht: inventariseren ambities, doelgroep, activiteiten, capaciteit & middelen
- Fase 2 Prioriteren ambities: vaststellen afwegingskader en beoordelen ambities aan de hand van dat afwegingskader
- Fase 3 Samenstellen scenario's: bepalen scenario's en koppelen van ambities aan scenario's

Prioriteren ambities

Onze ambities bestaan uit producten met hun bijbehorende doelstellingen, met daaronder activiteiten die we uitvoeren om deze doelstellingen te realiseren. Om de prioriteit te bepalen van deze ambities, hebben we de volgende vragen beantwoord:

- Hoe belangrijk is de doelstelling en de bijbehorende activiteiten voor de doelgroep?
- In welke mate wordt de doelgroep bereikt?
- Kan de doelgroep bij anderen terecht voor deze doelstelling/ activiteit of kunnen we anderen daarvoor mobiliseren (zonder inzet vanuit de gemeente)?
- Hoe belangrijk is de doelstelling/ activiteit voor partijen buiten de doelgroep?
- Hoe belangrijk is de doelstelling voor de politiek?
- Hoe flexibel zijn we op welke termijn kunnen we de doelstelling/ activiteit aanpassen?
- Kan de doelstelling problemen opleveren in het licht van de bestuurlijke toekomst?

Op basis van de beantwoording van deze vragen, hebben we onze producten geprioriteerd aan de hand van de keuzevrijheid die we hebben. Immers hebben gemeenten wettelijke taken en niet-wettelijke taken. Omdat het onderscheid tussen wettelijk en niet-wettelijk door de toenemende complexiteit van vraagstukken lang niet altijd met een harde knip is vast te stellen, spreken we van minder en meer keuzevrijheid. Minder keuzevrijheid betekent dat we meer prioriteit aan deze producten moeten geven. We krijgen dan de volgende drie categorieën:

- *Producten met weinig keuzevrijheid en prioriteit hoog:* wettelijke taak, weinig tot geen beleidsvrijheid; doelgroep kan vrijwel nergens anders terecht; weinig tot geen flexibiliteit in de keuze van activiteiten
- *Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden:* wettelijke taak, met enige beleidsvrijheid; doelgroep kan beperkt ergens anders terecht; enige flexibiliteit in de keuze van activiteiten
- *Producten met veel keuzevrijheid en prioriteit laag:* geen wettelijke taak, volledige beleidsvrijheid; doelgroep kan ergens anders terecht; flexibiliteit in de keuze van activiteiten

Per product hebben we twee soorten activiteiten:

1. *Basisactiviteiten:* Deze activiteiten zijn weinig flexibel, ze zijn vastgelegd in wetgeving of regionale afspraken. Daarnaast heeft de doelgroep weinig tot geen alternatieven voor deze taken. Voor deze activiteiten is het niet reëel om ze te beëindigen. Wel kunnen we keuzes maken over hoe we deze activiteiten uitvoeren.

2. *Optionele activiteiten:* Deze activiteiten zijn wel flexibel. Ze zijn gebaseerd op gemeentelijke beleidskeuzes. De doelgroep heeft alternatieven. We kunnen de keuze maken om deze activiteiten geheel of gedeeltelijk te stoppen. De consequenties van zo'n besluit zijn in beeld gebracht.

Scenario's

In eerste instantie was de insteek van het project vooral gericht op capaciteit. Door te besluiten om bepaalde optionele activiteiten niet uit te voeren, kan capaciteit worden vrijgespeeld om andere activiteiten op niveau te realiseren. De financiële opgave die er nu ligt, kan niet worden verholpen door alleen te stoppen met activiteiten waar we die keuzevrijheid hebben. We zullen ook beleidskeuzes moeten maken waardoor we activiteiten uitvoeren op een lager niveau. We hebben daarbij de volgende scenario's overwogen:

Categorie ambities	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Producten met weinig keuzevrijheid en prioriteit hoog	Basis en optionele activiteiten continueren	Basis en optionele activiteiten continueren	Basis activiteiten continueren Keuzes maken in optionele activiteiten	Scenario 3 + opdracht om mogelijkheden om beleidsmatige keuzes te maken onderzoeken
Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden	Basis en optionele activiteiten continueren	Basis activiteiten continueren Keuzes maken in optionele activiteiten	Basis activiteiten continueren Keuzes maken in optionele activiteiten	Scenario 3 + opdracht om mogelijkheden om beleidsmatige keuzes te maken onderzoeken
Producten met veel keuzevrijheid en prioriteit laag	Optionele activiteiten volledig stopzetten	Keuzes maken in optionele activiteiten	Keuzes maken in optionele activiteiten	Scenario 3 + opdracht om mogelijkheden om beleidsmatige keuzes te maken onderzoeken

NB lees de tabel van links naar rechts

We hebben daarbij scenario 4 uitgewerkt. Dit betekent dat u per product twee soorten voorstellen krijgt aangereikt:

- Voorstellen om optionele activiteiten te stoppen, inclusief de consequenties;
- Voorstellen voor welke activiteiten we bij de begroting beleidskeuzes gaan voorleggen om het resterende tekort op te lossen.

Daarnaast leggen wij binnen product 3C Organisatie en bedrijfsvoering voorstellen voor op het gebied van bedrijfsvoering, waarmee we de druk op onze capaciteit kunnen verminderen.

Samenvatting voorstellen

Samengevat leveren de voorstellen om optionele activiteiten stop te zetten de volgende bijdrage aan het in evenwicht brengen van onze ambities met de beschikbare middelen en capaciteit.

Effect stopzetten optionele activiteiten	2025	2026	2027	2028
Effect op capaciteit in productieve uren per jaar	9.176	19.792	19.792	19.792
Effect op financiën x € 1.000 per jaar	305	415	446	525

De voorstellen om beleidskeuzes te maken bij de begroting zullen per product als volgt bijdragen aan de dekking van het resterende tekort:

Opgave beleidskeuzes per product x € 1.000	2025	2026	2027	2028
1A Collectieve voorzieningen	100	100	100	100
1B Onderwijs	0	85	170	280
1C Sport & bewegen	15	35	115	115
1D Gezondheid	0	0	0	0
1E Zorg & veiligheid	0	35	35	35
1F Integratie en participatie nieuwkomers	0	0	0	0
1G Maatwerkvoorzieningen Jeugd	12	12	12	12
1H Maatwerkvoorzieningen Wmo	500	1.000	1.000	1.000
1I Minima	50	70	75	75
1J Inkomensvoorziening	7	60	60	60
2A Ruimtelijke ontwikkeling/ Omgevingswet	40	1.000	1.000	600
2B Wonen	0	0	0	0
2D Omgevingsvergunning	26	26	26	26
2E Verkeer	0	0	0	0
2F Landschap, natuur en landgoederen	0	0	0	0
2H Energie en klimaat	60	65	65	65
2L Kunst, cultuur en cultuurhistorie	10	10	10	10
2M Water en riolering	0	0	0	0
2N Afvalverwijdering en verwerking	100	975	975	975
2O Groenonderhoud	150	150	150	150
2P Wegen, straten en pleinen	126	209	209	209
2Q Bos en natuurbeheer	10	10	10	10
3A Dienstverlening	0	0	0	0
3C Organisatie en bedrijfsvoering	150	150	150	150
3E Samenwerkingsverbanden	0	250	250	250
4B Belastingen	745	745	745	745
Totaal	2.100	4.986	5.156	4.866

In het vervolg worden de voorstellen per product toegelicht. Een totaaloverzicht van alle voorstellen vindt u in de bijlage.

01 Samenleving

1A. Collectieve voorzieningen

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Het inrichten van individuele en collectieve lichte ondersteuning door middel van het geven een opdracht hiervoor aan derden.

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Inrichting welzijn op recept

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor te bereiden beleidskeuzes

- Het inrichten van individuele en collectieve lichte ondersteuning door middel van het geven een opdracht hiervoor aan derden

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Het inrichten van individuele en collectieve lichte ondersteuning door middel van het geven een opdracht hiervoor aan derden

Onze welzijnsorganisatie Renkum voor Elkaar en een aantal ontmoetingspartners (Buurth, Odensehuis en OASE) bieden lichte individuele en collectieve ondersteuning aan in onze gemeente. Hiermee wordt ingezet op voorkoming van maatwerk jeugd en Wmo. De constructie van welzijnsorganisatie Renkum voor Elkaar werkt anders uit dan oorspronkelijk bedacht. Ook zijn er op verschillende onderdelen van het welzijnswerk verbeteringen nodig. We onderzoeken hoe we het welzijnswerk in de toekomst in willen richten en welk construct daarbij past. Daarbij zullen we ons opdrachtgeverschap sterker gaan invullen door concrete opdrachten te geven m.b.t. het collectief aanbod dat de welzijnsorganisatie minimaal moet organiseren. Bij het onderzoek naar de herinrichting van het welzijnswerk, wordt tevens onderzocht hoe het welzijnswerk zo kostenefficiënt mogelijk ingericht kan worden.

Voor 2024 diende Renkum voor Elkaar een basisbegroting bij ons in van € 1.514.980. Naast het herinrichtingsonderzoek voeren we vanaf 2025 een besparing van € 100.000 door op het welzijnswerk.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	100	100	100	100

1B Onderwijs

Categorie

Product met weinig keuzevrijheid en prioriteit hoog

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Zorgen voor goede onderwijshuisvesting (uitvoering geven aan IHP)
- Het organiseren van volwassenonderwijs (aanpak laaggeletterdheid, inzet Webgelden, Taalhuis, vroegtijdig school-verlaters)
- Organiseren van nieuwkomersonderwijs: taalklassen en ISK
- Organiseren van VVE
- Beoordelen ondersteuningsplannen passend onderwijs
- Organiseren leerplicht (MGR)
- Uitvoering geven aan onderwijsachterstandenbeleid
- Bibliotheek
- Cultuureducatie

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Uitvoering geven aan de peuterregeling voor ouders van peuters die niet in aanmerking komen voor kinderopvang-toeslag

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor te bereiden beleidskeuzes

- Nieuwe afspraken maken met de bibliotheek over de toekomstige uitvoering van gemeentelijke beleid, binnen de Wet op bibliotheekstelsel.
- Nieuwe afspraken maken met het onderwijs over uitvoering van het Curriculum Kunstzinnige vorming binnen de Wet Primair onderwijs. Daarbij wordt gekeken naar de inzet van de combinatiefunctionaris, vakleerkrachten en projecten.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Bibliotheek

Als gemeente geven wij uitvoering aan de Wet op het stelsel bibliotheekvoorzieningen. Er is beleidsvrijheid t.a.v. de invulling en uitvoering van de vijf kernfuncties. Uit de benchmark met andere gemeenten blijkt dat Renkum relatief veel uitgeeft aan de bibliotheek. In het najaar 2024 maken we nieuwe afspraken over uitvoering gemeentelijk beleid. De jaarlijkse subsidie aan de bibliotheek bedraagt voor 2024 € 956.211.

Wij stellen daarbij een bedrag van € 250.000 minder beschikbaar.

Cultuureducatie

Vanaf het schooljaar 2025-2026 gaan we samen met het onderwijs kijken hoe we de uitvoering van het Curriculum kunstzinnige vorming binnen de wet Primair onderwijs kunnen vormgeven. Daarbij zal gekeken worden naar de inzet van de combinatiefunctionaris, vakleerkrachten en projecten.

Wij stellen daarbij een bedrag van € 30.000 minder beschikbaar. (€ 10.000 m.i.v. 2026, opgebouwd naar € 30.000 in 2028).

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	0	85	170	280

1C Sport en bewegen

Categorie

Producten met veel keuzevrijheid en prioriteit laag

Activiteiten

Basis activiteiten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Uitvoering jaarlijks programma Sport- en Bewegteam
- Uitvoering Lokaal Sportakkoord
- Uitvoering subsidie- en exploitatieafspraken (sportaccommodaties en activiteiten)

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor te bereiden beleidskeuzes

- Uitvoering jaarlijks programma Sport- en Bewegteam
- Uitvoering subsidie- en exploitatieafspraken (sportaccommodaties en activiteiten)

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Uitvoering jaarlijks programma Sport- en Bewegteam

Wij zetten sport en bewegen in als middel in om een bijdrage te leveren aan de verschillende maatschappelijke doelen zoals sociale cohesie, leefbaarheid, participatie en gezondheid. Het Sport- en Bewegteam stimuleert inwoners van jong tot oud met of zonder beperking naar een gezonde en actieve leefstijl. Er is geen wettelijke taak die ons oplegt dit programma uit te voeren. Wel krijgen wij hiervoor een bijdrage vanuit de Brede SPUK-regeling van € 138.814 waardoor sprake is van gedeeltelijke financiering op de totale uitgaven van € 254.776. Het (deels) stoppen van het Sport- en bewegteam heeft effecten op de haalbaarheid van de verschillende ambities uit onze sport- en bewegvisie. Het risico is dat dit kan leiden tot een toename van maatwerkvoorzieningen op het gebied van jeugd, Wmo en gezondheid. De gemeentelijke bijdrage aan het Sport- en Bewegteam op de totale uitgaven van € 254.776 bedraagt maximaal € 115.962.

Uitvoering subsidie- en exploitatieafspraken (sportaccommodaties en activiteiten)

We hebben subsidie- en exploitatieafspraken met verschillende organisaties voor de instandhouding van voorzieningen en bijdrage in kosten van activiteiten. Dit heeft betrekking op sport- en beweegaanbieders, Optisport, zwembad Oosterbeek, gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties en MFC Doelum. Door andere beleidskeuzes te maken kan er mogelijk een kostenbesparing worden gerealiseerd. De realisering van een besparing speelt op een termijn van minimaal twee jaar gezien de lopende contractuele afspraken en wettelijke verplichtingen zoals de wetgeving op het gebied van (bewegings)onderwijs.

Mogelijke beleidskeuzes te onderzoeken richting begrotingsbehandeling:

- Stopzetten of verder afbouwen van subsidies aan verenigingen, stichtingen en commerciële partijen. Hiervoor een afweging per partij maken op voorwaarden en consequenties.
- Andere exploitatievormen en -afspraken maken voor gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties, waarbij gedacht kan worden aan hogere tarieven, afbouw inzet eigen formatie, verdere versobering kwaliteitsniveau en andere beheersvormen.
- Voortgang project optimalisatie Wilhelmina sportpark en overdracht beheer en onderhoud stopzetten, consequentie is dat de verwachte opbrengsten (hoger dan kosten) van de herontwikkeling niet worden gerealiseerd.

De consequentie van bovenstaande maatregelen is dat een gedeelte van het sport- en beweegaanbod en voorzieningen (scholen en sport- beweegaanbieders) zal verdwijnen waardoor een groot deel van onze inwoners niet meer bereikt wordt. Dit heeft gevolg op de fysieke, sociale en mentale gezondheid van onze inwoners.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	15	35	115	115

1D Gezondheid

Categorie

Product met weinig keuzevrijheid en prioriteit hoog

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP)
- Uitvoering van infectieziektebestrijding (GGD)
- Uitvoering van jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau, jeugdarts, prenatale zorg, verbonden met de Jeugdwet)
- Inzet op toekomstbestendige JGZ
- Monitoren gezondheid jeugdigen, volwassenen, ouderen (GGD)

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Inrichten valpreventie
- Inrichten Kansrijke Start
- Inrichten kinderen op gezond gewicht (GO)
- Inrichten gecombineerde leefstijl interventie (GLI)

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor te bereiden beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Financiële en personele consequenties

Niet van toepassing.

1E Zorg en Veiligheid

Categorie

Product met weinig keuzevrijheid en prioriteit hoog

Activiteiten**Basis activiteiten:**

- Regievoering op VGGM specifiek brandweer & bevolkingszorg
- Inrichten en paraat houden van de crisisorganisatie
- Toezicht en (bestuurlijke) handhaving op de openbare orde en veiligheid, openbare ruimte, bossen en natuurgebieden, alcoholwet, hondenoverlast, flora en fauna, jeugdoverlast, binnen- en buitenstedelijk groen, parkeerproblematiek, gehoor geven aan oproepen van de meldkamer en afhandelen van meldingen die bij de gemeente zijn gedaan.
- Compliancy (inrichten van organisatie) WPG
- Handelen op basis van casuïstiek die voortkomen uit de aanpak tegen ondermijning, zoals uitvoeren van bibob-onderzoek, lokaal ondermijningsoverleg en integrale controles.
- Afhandelen van en meedenken met vergunningsaanvragen (o.a. collectes, evenementen, standplaatsen en aanvragen o.b.v. de alcoholwet);
- Activiteiten (voorbereiding en procesregie) volgend uit huisvesting vluchtelingen Oekraïne, asielzoekers en statushouders
- Werkzaamheden als gevolg van gevonden explosieven en vermisten uit WOII.
- Procesregie over hoog-risico casuïstiek. Optimaal afgestemde zorg- en strafmaatregelen zodat risico's en overlast worden geminimaliseerd (o.a. WVGZ & nazorg ex-gedetineerde).
- Sturing geven aan ketensamenwerking, o.a. met Veilig Thuis en Veiligheidshuis

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Project leefbaarheid in de buurt
- Zowel preventief (vroegsignalering) als repressief verbinding zoeken met zorg vermijdende inwoners die overlast veroorzaken en/of een risico vormen voor de openbare orde en veiligheid, middels de zorgverbinder.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Opstellen en uitvoering aanpak anti-discriminatie
- Bewustwordingsacties en preventie van verschillende vormen (online) criminaliteit en onveiligheid

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

- Zowel preventief (vroegsignalering) als repressief verbinding zoeken met zorg vermijdende inwoners die overlast veroorzaken en/of een risico vormen voor de openbare orde en veiligheid, middels de zorgverbinder.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Uitvoering geven aan aanpak anti-discriminatie

De gemeente wil zich inzetten voor gelijkheid en daarmee meer doen tegen antidiscriminatie dan enkel de wettelijke verplichting van het hebben van een meldpunt discriminatie. Daarom is een plan van aanpak antidiscriminatie opgesteld. Door de noodzakelijke besparing wordt daarentegen toch versoberd en teruggegaan met het hebben van een discriminatiemeldpunt. Daarmee is de gemeente dan facilitator en veel minder 'actieve normsteller'. Hiermee wordt formatieruimte en het deel van het budget voor anti-discriminatie dat hoger is dan de wettelijke verplichting anti-discriminatievoorziening bespaard.

Bewustwordingsacties en preventie van verschillende vormen (online) criminaliteit en onveiligheid

Het doel van deze bewustwordingsacties is door middel van kennis over en aandacht voor de vorm van criminaliteit het bewustzijn van (kwetsbare) inwoners en (MKB)bedrijven vergroten, om de kans op slachtofferschap te verkleinen en de kans op signaleren te vergroten. Omdat de gemeente vaak de regierol heeft zal dit mogelijk ook betekenen dat ketenpartners minder preventie-activiteiten ontplooiën. Dit kan op termijn invloed hebben op het gevoel van (on)veiligheid, slachtofferschap en meldingen. Daarnaast worden werkzaamheden gericht op verkennen en realiseren van samenwerking met inwoners en bedrijven gestopt. Het doel hiervan was aansluiting bij het collegeperspectief (inwonersparticipatie), vergroten van bewustwording en participatie op het gebied van veiligheid.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Preventief (vroegsignalering) en repressief verbinding zoeken met zorg vermijdende inwoners

Wanneer zorgmijdende inwoners overlast of veiligheidsrisico's veroorzaken is dit vaak het gevolg van een onbeantwoorde zorgvraag. De politie biedt in deze gevallen niet de passende oplossing. Door preventief en repressief verbinding te zoeken met zorgmijdende inwoners streeft de zorgverbinder ernaar een passende en snelle reactie te geven na escalatie of ter preventie en sneller de juiste zorg voor de betreffende inwoner. Direct de juiste zorg leidt bovendien tot minder lange wachtlijsten. Versobering van inzet van de zorgverbinder kan leiden tot toename van overlast en gevoel van onveiligheid, toename van dak- en thuislozen en in geval inzet van niet-passende zorg hogere zorgkosten en langere wachtlijsten.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Opstellen en uitvoering aanpak anti-discriminatie	12	12	12	12
Bewustwordingsacties en preventie van verschillende vormen (online) criminaliteit en onveiligheid	1	3	3	3
Totaal	13	15	15	15

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	35	35	35	35

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2025	2026	2027	2028
Opstellen en uitvoering aanpak anti-discriminatie	100	100	100	100
Bewustwordingsacties en preventie van verschillende vormen (online) criminaliteit en onveiligheid & samenwerken met inwoners & bedrijven	450	450	450	450
Totaal	550	550	550	550

1F Integratie en participatie nieuwkomers

Categorie

Product met weinig keuzevrijheid en prioriteit hoog

Activiteiten

Basis activiteiten:

- De Spreidingswet (in werking sinds 1 februari 2024) geeft gemeenten een wettelijke taakstelling voor opvang van asielzoekers. Dit betekent voor Renkum een structurele opvang (taakstelling feb 2024 186 asielzoekers).
- Organiseren van opvang Oekraïense vluchtelingen in brede zin (huisvesting, begeleiding, scholing, leefgeld)
- Organiseren van Verplicht Participatie VerklaringsTraject (PVT), met als doel kennismaken met de rechten, plichten en waarden van de Nederlandse samenleving.
- Organiseren van de MAP (module arbeidsmarkt en participatie), met als doel kennis maken met en voor te bereiden op de Nederlandse arbeidsmarkt.
- Wettelijke taakstelling voor huisvesting statushouders

- Het aanbieden van Maatschappelijke begeleiding bij huisvesting en integratie, met als doel de zelfredzaamheid vergroten en bekend worden met de Nederlandse maatschappij.
- Organiseren van onderwijs en Taalaanbod (leerroute).
- Regievoeren op het inburgeringsproces, middels gespecialiseerde consultants.

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor te bereiden beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Financiële en personele consequenties

Niet van toepassing.

1G Maatwerkvoorzieningen Jeugd

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen
- Implementatie hervormingsagenda jeugd
- Organiseren leerlingenvervoer
- Organiseren doelgroepenvervoer

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Organiseren van de voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor te bereiden beleidskeuzes

- Implementatie hervormingsagenda jeugd
- Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen (taskforce Jeugdwet en Wmo)
- Organiseren van de voorziening gezinsondersteuning kinderopvang

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Hervormingsagenda jeugd

Activiteiten van de hervormingsagenda jeugd vormen de aanpak van het rijk die moeten leiden tot een besparing van de landelijke zorgkosten. Dit heeft zich lokaal vertaald in een taakstelling. Binnen de hervormingsagenda worden handreikingen gegeven om de hervorming vorm te geven (beperkingen reikwijdte jeugdwet) die ons lokaal kunnen helpen om de taakstelling te realiseren. Hier kunnen we geen directe besparing realiseren, wel sturen we er op om binnen de budgettaire kaders te blijven.

Taskforce Jeugdwet en Wmo (maatwerkvoorzieningen)

De uitvoering van de Jeugdwet en de Wmo is een wettelijke plicht. Echter is het niet reëel niet te kijken naar de grootte van de uitgaven. Deze zijn fors. We willen meer beleidsmatig sturen op beschikbaarheid en inzet van voorzieningen. Hiervoor willen we een 'taskforce' in het leven roepen. De taskforce kan zich bijvoorbeeld richten op de volgende punten:

- Strakkere kaders formuleren omtrent eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van gezinnen en dit nadrukkelijker hanteren in ons onderzoek en besluit. Een mogelijk gevolg is dat gezinnen niet in aanmerking komen voor een individuele maatwerkvoorziening, maar indien nodig gebruik kunnen maken van collectieve voorzieningen.
- Nieuwe spelregels opstellen en implementeren omtrent inzet van verblijf, met als doel sturen op het voorkomen van instroom en versnellen van doorstroom en uitstroom.
- Strakker hanteren van de gemeentelijke zorgplicht wat betreft onderwijs en jeugdhulp. Hierbij spreken we scholen meer aan op hun zorgplicht.
- Het structureel voeren van (financieel) toezicht op rechtmatige inzet maatwerkvoorzieningen binnen Jeugd
- Structureel nalopen van het cliëntenbestand en het werkproces bij de toegang aanscherpen, waarbij inwoners gesignaleerd worden die onder de Wet langdurige zorg (WLZ) vallen en waarbij gestuurd wordt op aanvragen van de WLZ.
- In plaats van individueel maatwerk zetten we waar mogelijk collectief aanbod in. Maatwerk wordt dan alleen beschikt als er geen collectief aanbod is (nee, tenzij bepaling). In de herontwikkeling van het welzijnswerk (zie 1A) concretiseren we het minimale aanbod aan collectieve voorzieningen dat onze welzijnspartners moeten aanbieden (denk aan een KIES-training of Rots- en water training).

In het budget jeugdzorg is al een forse door het Rijk opgelegde taakstelling verwerkt. De verwachting is dat het sturen op en het realiseren van bovenstaande acties zal leiden tot een vermindering in de zorgkosten. Wat deze acties precies gaan opleveren is afhankelijk van vele factoren in een complex geheel, waardoor het op dit moment niet concreet uit te drukken is in een bedrag. Omdat er al een forse taakstelling in het budget jeugd verwerkt is, verwachten we geen extra besparing bovenop deze taakstelling (het behalen van de taakstelling an sich is al een besparing). Wel sturen we er sterk op om binnen de budgettaire kaders te blijven.

Organiseren van de voorziening gezinsondersteuning kinderopvang

In 2023 is er ongeveer € 160.000 uitgegeven aan het verstrekken van de Voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang. Wanneer gestopt wordt met het bieden van deze voorziening, leidt dit naar verwachting tot verzwaaring van hulpvragen en inzet van (duurder) maatwerk. Er is al een evaluatie van de voorziening bezig waarop een aanpassing zal volgen. Bij het aanpassen van de voorziening, wordt tevens onderzocht of er een ouderbijdrage gevraagd kan worden en of het aantal verwijzers beperkt kan worden, wat mogelijk tot een kostenbesparing kan leiden van naar schatting 5 à 10 procent (€ 8.000 tot € 16.000) vanaf 2025. De plannen van het nieuwe kabinet om kinderopvang bijna gratis te maken voor *werkende ouders* kan tevens een besparing opleveren

voor deze regeling. Omdat er echter ook *niet werkende ouders* (die dus niet in aanmerking lijken te komen voor gratis kinderopvang) gebruik maken van de voorziening gezinsondersteuning kinderopvang, wordt deze regeling niet volledig afgeschaft. Op dit moment schatten we in dat de nieuwe kabinetsplannen van het Rijk een besparing van 25% (€ 40.000) op deze regeling opleveren vanaf 2027.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	12	12	12	12

NB Overige resultaten zijn nodig om bestaande taakstelling te realiseren.

1H Maatwerkvoorzieningen Wmo

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Het organiseren van onafhankelijke Cliëntondersteuning
- Uitvoering geven aan transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis
- Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen
- Het organiseren van vervoersvoorzieningen (zorgtaxi, doelgroepenvervoer)
- Uitvoeren cliëntervaringen-onderzoek

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor te bereiden beleidskeuzes

- Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen - taskforce
- Inzet Huishoudelijke Ondersteuning (maatwerkvoorziening)

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Taskforce Wmo (maatwerkvoorzieningen)

De uitvoering van de Wmo is een wettelijke plicht. We willen meer beleidsmatig sturen op beschikbaarheid en inzet van voorzieningen. Wij denken hierbij aan een taskforce welke zich richt op de volgende punten:

- Strakkere kaders formuleren omtrent eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van inwoners en dit nadrukkelijker hanteren in ons onderzoek en besluit. Een mogelijk gevolg is dat inwoners niet in aanmerking komen voor een individuele maatwerkvoorziening binnen de Wmo, maar indien nodig gebruik kunnen maken van collectieve voorzieningen of algemeen gebruikelijke middelen;

- Het ombuigen van individuele maatwerkvoorzieningen naar collectief aanbod (onder andere dagbesteding en begeleiding);
- Het structureel voeren van (financieel) toezicht op rechtmatige inzet maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo;
- Structureel nalopen van het huidige cliëntenbestand en het werkproces bij de toegang aanscherpen, waarbij inwoners gesignaleerd worden die onder de Wet langdurige zorg (Wlz) kunnen vallen en zodoende kunnen uitstromen uit de Wmo;

De verwachting is dat het sturen op en realiseren van dit soort acties zal leiden tot een vermindering van de zorgkosten binnen de Wmo. Welke besparing dit precies gaat opleveren is afhankelijk van vele factoren in een complex geheel. We streven ernaar hiermee €1.000.000 minder uit te geven. Dat is natuurlijk een grote opgave in een wettelijke taak, maar gezien de totale uitgaven op deze producten mag deze ambitie worden uitgesproken.

Inzet Huishoudelijke Ondersteuning (maatwerkvoorziening)

Huishoudelijke ondersteuning bestaat momenteel uit twee delen:

- De Algemene voorziening (ondersteuning tot 2,5 uur per week, vrij toegankelijk (zonder onderzoek door gemeente)
- De Wmo-maatwerkvoorziening (ondersteuning vanaf 2,5 uur per week, taakgericht geïndiceerd (middels onderzoek door gemeente)

Er is een audit uitgevoerd m.b.t. de Algemene Voorziening Huishoudelijke Ondersteuning. Hieruit komt het advies om de Algemene voorziening af te schaffen.

We zien een forse toename in het gebruik van de Algemene voorziening en de Wmo-maatwerkvoorziening Huishoudelijke Ondersteuning. De Wmo-maatwerkvoorziening wordt ingezet conform richtlijnen HMH Normenkader. Wij adviseren strakker te indiceren; alleen het hoogst noodzakelijke doen om een woning schoon en leefbaar te houden. Daarnaast - waar mogelijk - de maatwerkondersteuning eens per 14 dagen bieden. Dit kan door meer taakgericht te indiceren. Welke taken moeten van een inwoner worden overgenomen en welke kan een inwoner vanuit eigen kracht doen? Innovaties en meer algemene voorzieningen zijn wellicht ook mogelijk, waaronder een collectieve wasvoorziening.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	50	1.000	1.000	1.000

1I Minima en schulddienstverlening

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Het binnen het sociaal domein integraal uitvoeren van een activerend minimabeleid (maatschappelijk participeren).
- Het bieden van schuldhulpverlening aan inwoners met financiële problemen
- Uitvoering van vroegsignalering van schulden

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Preventieve taken uitvoeren tegen schulden (bijv.: voorlichting, direct aanspreekpunt voor inwoners met financiële vragen, ondernemers begeleiden bij financieel zwaar weer)

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor te bereiden beleidskeuzes

- Het binnen het sociaal domein integraal uitvoeren van een activerend minimabeleid (maatschappelijk participeren).
- Preventieve taken uitvoeren tegen schulden (bijv.: voorlichting, direct aanspreekpunt voor inwoners met financiële vragen, ondernemers begeleiden bij financieel zwaar weer)

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Het binnen het sociaal domein integraal uitvoeren van een activerend minimabeleid (maatschappelijk participeren)

Minimaregelingen

Dit budget betreft de uitvoering van minimaregelingen. Er is beleidsvrijheid in het bepalen van de hoogte van de inkomensgrens en omvang van de doelgroep.

Om een armoedeval te voorkomen is de inkomensgrens voor de GelrePas in 2023 voor stellen met kinderen verhoogd tot 150% van het sociaal minimum. Ook is de doelgroep uitgebreid met asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne. Het aanbod is in 2024 uitgebreid met een vergoeding voor een identiteitsbewijs. Ten slotte is een indexering van de vergoedingen uitgevoerd om de gevolgen van inflatie te kunnen opvangen.

Voor de beleidswijziging in 2023 was meer budget geraamd dan in de praktijk nodig bleek. Daarom wordt op dit budget in de Voorjaarsnota structureel een bedrag in mindering gebracht.

Voorgesteld wordt om asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne niet langer tot de doelgroep te rekenen en het overige beleid te handhaven. De gevolgen voor inwoners blijven hiermee beperkt. Ten slotte bleek

Kindpakket

Voor het kleding- en schoolspullentegoed van het Kindpakket geldt eveneens dat de inkomensgrens in 2023 na onderzoek voor stellen met kinderen is verhoogd tot 150% van het sociaal minimum. Ook hier is de doelgroep uitgebreid met asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne.

Voorgesteld wordt om asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne niet langer tot de doelgroep te rekenen en het overige beleid te handhaven. De gevolgen voor kinderen blijven hiermee beperkt.

Preventie financiële problemen en armoede

We zetten in op preventie om financiële problemen en armoede te voorkomen. We doen dit o.a. door het geven van voorlichting via online platforms en foldermateriaal (bv. de folder 18- 18+ met een overzicht van zaken die jongeren moeten regelen). Geadviseerd wordt te snijden in het totaal aan preventieactiviteiten. Hierdoor kunnen we nog steeds inzetten op preventie en ook een besparing realiseren.

Ondersteuning ondernemers in zwaar weer

Voor ondernemers met financiële problemen is een maatje (zelf ondernemer) beschikbaar om de administratie op orde te brengen en opties te verkennen voor het weer gezond maken van het bedrijf. Hiermee kunnen we voorkomen dat een bedrijf onnodig moet stoppen.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	50	70	75	75

1J. Inkomensvoorziening

Categorie

Product met weinig keuzevrijheid en prioriteit hoog

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Ondersteuning van inwoners om te participeren naar vermogen wanneer werk (nog) geen optie is met een breed scala van activiteiten , waaronder WMO (arbeidsmatige) dagbesteding naar arbeidsparticipatie en betaald werk
- Inwoners die een beroep doen op een van deze uitkering ondersteunen bij het vinden of behouden van werk, waaronder:
 - ondersteunen werkgevers bij het in dienst nemen van inwoners met een arbeidshandicap (banenafsprak)
 - Uitvoering van de Wsw (Wet sociale werkvoorziening), inclusief werkgeversrol
- Benchmark armoede en schulden
- Verstrekken van bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten van het bestaan o.a. kosten bewindvoering, eigen bijdrage rechtsbijstand
- Brede ondersteuning gedupeerde toeslagenaffaire
- Rechtmatig verstrekken van uitkeringen op grond van de Participatiewet, Ioaw, Ioaz en Bbz2004
- Verstrekken studietoelage

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Ondersteunen opdrachtnemers bij het invullen van Social Return

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor te bereiden beleidskeuzes

- Benchmark armoede en schulden
- Verstrekken van bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten van het bestaan o.a. kosten bewindvoering, eigen bijdrage rechtsbijstand
- Verstrekken studietoelage

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes***Benchmark armoede en schulden***

Wij doen mee aan de benchmark armoede en schulden. Dit geeft ons inzicht in de effecten van ons beleid en het maakt de vergelijking met andere gemeenten. De gegevens van de benchmark kunnen we echter ook op andere wijze inzichtelijk maken en vergelijken met andere gemeenten (bv. via waar staat je gemeente of het CBS). Het stoppen met de benchmark heeft inhoudelijk vrijwel geen gevolgen. Geadviseerd wordt om te stoppen met de benchmark armoede en schulden.

Verstrekken van bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten van het bestaan

Bij het verstrekken van bijzondere bijstand hebben gemeenten beleidsvrijheid in het vaststellen van de inkomensgrens. Het rijk hanteert als richtlijn een inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum. Ook de meeste gemeenten hanteren deze inkomensgrens.

In 2019 is door bezuinigingen in Renkum de inkomensgrens verlaagd van 120 naar 100%. In 2023 is de grens opnieuw verhoogd naar 120%. Geadviseerd wordt de huidige inkomensgrens van 120% aan te houden. Een derde wijziging binnen enkele jaren is een verwarrende beleidsschommeling voor inwoners en vraagt veel van de uitvoering en ketenpartners. Daarnaast komen we met de huidige inkomensgrens van 120% en het rekenen van een draagkrachtpercentage voor hogere inkomens de doelgroep werkende armen tegemoet. Ten slotte bleek voor de beleidswijziging in 2023 meer budget geraamd dan in de praktijk nodig was. Daarom wordt op dit budget in de Voorjaarsnota structureel een bedrag in mindering gebracht.

Verstrekken studietoelage

Het verstrekken van Studietoelage is een wettelijke taak. Er is beleidsvrijheid in het vaststellen van de hoogte van de bedragen die we verstrekken. Wij hanteren momenteel hogere bedragen dan de landelijke richtlijnen. Door de landelijke richtbedragen te hanteren kunnen we een besparing realiseren. Geadviseerd wordt de bedragen te conformeren aan de landelijke richtlijnen.

Financiële en personele consequenties**Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes**

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	7	60	60	60

02 Omgeving

2A Ruimtelijke ontwikkeling/ Omgevingswet

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- RO: Monitoring
- RO: Integrale advisering RO
- Omgevingswet: Advisering Participatie
- Omgevingswet: Faciliteren van en deelname aan Omgevingstafels
- RO: Faciliteren van RO projecten (light of uitgebreid) conform RO-processen (faciliterende planologie)
- RO: Opdrachtnemer grondbedrijf bij interne ontwikkelprojecten (actief grondbeleid)

Optionele activiteiten - voortzetten:

- RO: Faciliteren en adviseren initiatieven bij Intaketafel
- Grondbedrijf: Grip op interne en externe ontwikkelprojecten (financieel, tijd, risico's)
- Grondbedrijf: Bepalen kansen en risico's bij ontwikkellocaties en grondposities
- Grondbedrijf: Opdrachtgever voor de (her)ontwikkeling van eigen gronden

Optionele activiteiten - stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

- Integrale ontwikkeling leefomgeving
- Bij eigen nieuwbouwlocaties gaan voor maximale grondopbrengsten, ander beleid wordt losgelaten (alleen dure woningen, geen groen, etc.)

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Integrale ontwikkeling leefomgeving

We kunnen gezien de financiële situatie dit nu niet versnellen door hier structureel en systematisch extra aandacht aan te besteden. Daarvoor is meer onderzoek en meer geld nodig om de samenhang bij alle relevante aspecten in de leefomgeving zodanig in beeld te brengen zodat je planmatig integrale ingrepen kan doen. Dat geld is nu niet beschikbaar. Daarom kiezen we er op dit moment voor, om werkenderwijs kennis en informatie te verzamelen en deze kennis en informatie bij projecten en activiteiten toe te passen.

Bij eigen nieuwbouwlocaties gaan voor maximale grondopbrengsten, ander beleid wordt losgelaten (alleen dure woningen, geen groen, etc.)

Bij eigen nieuwbouwlocaties gaan voor maximale grondopbrengsten, ander beleid wordt losgelaten (alleen dure woningen, geen groen, etc.)

De gemeente Renkum heeft diverse eigen locaties in beeld waar woningbouw gerealiseerd kan worden. Deze locaties zitten in uiteenlopende fasen. Van eerste planontwikkeling tot aanvang realisatie. De komende jaren komen deze locaties op de markt.

We zien nu dat deze locaties op basis van actuele ervaringen een reële verdienpotentie hebben. Een opbrengst van 1 miljoen per jaar is basis van deze actuele ervaringen en op dit moment een realistisch uitgangspunt. Dit bedrag nemen we daarom de komende jaren mee in de begroting. We beoordelen per jaar of deze meerjarig reëel is. Vanzelfsprekend kijken we ook naar andere ambities dan alleen inkomsten bij het realiseren van deze plannen. Er geldt echter wel dat de financiële opbrengsten zwaar gaan meewegen bij de definitieve plankeuze om de financiële ambitie te kunnen invullen. Op het punt van de andere ambities zal eerder dan voorheen gekozen worden voor het wettelijk minimum of bijvoorbeeld de minimale eisen in de regionale woondeal. Deze financiële ambitie gaat daarom ten koste van ander beleidsambities zoals, groen, biodiversiteit, duurzaamheid, mobiliteit en programma wonen.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	40	1.000	1.000	1.000

2B Wonen

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Programma wonen: zorgen voor voldoende passende huisvesting voor aandachtsgroepen
- Programma wonen: versnellen woningbouwopgave
- Programma wonen: stimuleren betaalbaarheid

Optionele activiteiten – voortzetten

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Programma wonen: adviseren leefbare wijken (i.h.k.v. programma leefbaarheid)

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Programma wonen: adviseren leefbare wijken (i.h.k.v. programma leefbaarheid)

Het project leefbaarheid in de buurt richt zich op kwetsbare buurten. We willen meer zicht hebben op wat er speelt in de buurten. De gemeente voert hier regie op en ontwikkelt een werkwijze die houdbaar is voor de langere termijn. Na afloop van het project zal in 2025 alleen de regiefunctie nog bij de gemeente liggen. Het uitvoerende werk wordt gedaan door de ketenpartners waaronder de Politie, Vivare en Renkum voor Elkaar. Zij hebben daar dus ook op geïnvesteerd.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Programma wonen: adviseren leefbare wijken (i.h.k.v. programma leefbaarheid)	0			
Totaal	0			

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Programma wonen: adviseren leefbare wijken (i.h.k.v. programma leefbaarheid)	240	240	240	240
Totaal	240	240	240	240

2C. Bestemmingsplannen/Omgevingsplannen

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Afronden opstellen van (paraplu)bestemmingsplannen
- Afhankelijk van inwerkingtreding van Omgevingswet en stand van zaken implementatieplan voor Omgevingswet: voorbereidingen treffen voor het opstellen van een Omgevingsplan
- Ontwikkelbestemmingsplannen voor grote en kleine (bouw)projecten
- Starten met omgevingsplannen voor grote bouwprojecten en/ of particuliere (kleine) (bouw)plannen

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Financiële en personele consequenties

Niet van toepassing.

2D. Omgevingsvergunning

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Het door de ODRA laten uitvoeren van bouw-/ omgevingswettaken, de wet kwaliteitsborging voor het bouwen en juridische APV-taken.
- Monitoring Smurfit Kappa Parenco
- Het door de commissie ruimtelijke kwaliteit toetsen van bouwplannen aan onze welstandsnota

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Inzet mediation en maatwerktrajecten (nieuwe)
- Het door de commissie ruimtelijke kwaliteit toetsen van bouwplannen aan onze welstandsnota

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

- Het door de commissie ruimtelijke kwaliteit toetsen van bouwplannen aan onze welstandsnota

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Inzet mediation en maatwerktrajecten (nieuwe)

In ruimtelijke ontwikkelingen zetten we deze instrumenten in. Het afschaffen van mediation en maatwerktrajecten kan leiden tot meer juridische procedures en hogere kosten voor de Omgevingsdienst. Lopende trajecten zoals bijvoorbeeld bij het Zweiersdal worden dan afgebroken.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Het door de commissie ruimtelijke kwaliteit toetsen van bouwplannen aan onze welstandsnota

Het is geen verplichting om een Welstandsnota te hebben. Schaffen we deze af en we worden welstandsvrij dan kan dat consequenties hebben voor de ruimtelijke kwaliteit. In deze organische gegroeide gemeente zonder uitleggebienden voor nieuwbouw zal dit mogelijk leiden tot vormen van onaangepastheid op een zodanige manier dat de samenhang in een project of in een bestaande buurt onder druk komt te staan. Dit leidt mogelijk tot de nodige rechtszaken. Overigens wordt de inzet van de leden van de commissie ruimtelijke kwaliteit die de bouwplannen toetsen geheel gedekt door de leges.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Inzet mediation en maatwerktrajecten (nieuwe)	27	27	27	27
Welstandsadviezen	26	26	26	26
Totaal	27	27	27	27

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	26	26	26	26

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Inzet mediation en maatwerktrajecten (nieuwe)	40	40	40	40
Totaal	40	40	40	40

2E. Verkeer

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Bereikbaarheid: reguleren van de bereikbaarheid bij evenementen en werkzaamheden
- Reguleren parkeervoorzieningen

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Bereikbaarheid: optimaliseren van de algehele bereikbaarheid

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Verkeersveiligheid: monitoren en evalueren van verkeersveiligheid, en treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen
- Stimuleren fietsgebruik
- Openbaar vervoer: regionale afstemming over openbaar vervoer en veren
- Stimuleren duurzame vervoerswijzen

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Verkeersveiligheid: monitoren en evalueren van verkeersveiligheid, en treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen

We kunnen hier op korte termijn mee stoppen. Gaat over verkeerseducatie, snelheidsmetingen en handhavingsmaatregelen. Verkeerseducatie kan in principe ook gedaan worden door bv. ANWB, Fietsersbond of Veilig Verkeer Nederland. Niet investeren in verkeersveiligheid betekent dat we de landelijke doelstelling van 0 dodelijke verkeersslachtoffers niet kunnen nastreven.

Veiligheidsmaatregelen zijn bijvoorbeeld het beveiligen van spoorwegovergangen, lobbyen voor extra verkeershandhaving en aansluiten bij landelijke en regionale acties.

Stimuleren fietsgebruik

De bijdrage van verkeer aan de ambities op het gebied van duurzaamheid en leefbaarheid bestaat uit het zoveel mogelijk inrichten van wegen op maximaal 30 kilometer per uur en het bevorderen van schone mobiliteit zoals de fiets. Dit kunnen we opschorten. Niet toepassen van deze activiteit heeft een koerswijziging tot gevolg die niet bijdraagt aan de verduurzaming van mobiliteit, aan leefbaarheid en verkeersveiligheid. Iedere verkeersdeelnemer, in het bijzonder de voetganger en de fietser, zal de impact hiervan ondervinden. Verkeersveiligheid, bereikbaarheid, leefbaarheid komen onder druk te staan.

Openbaar vervoer: regionale afstemming over openbaar vervoer en veren

Betreft gemeentelijke bijdrage aan de buurtbus en het Drielse veerpont. Activiteiten zijn advisering en samenwerken. Stopzetten kan, maar er bestaan wel contractuele verplichtingen die de komende periode nog moeten worden nagekomen. Openbaar vervoer (hoofdbuslijnen) is in principe een provinciale verantwoordelijkheid. Het contract tussen gemeente en exploitant van de veerpont wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd. Zolang er geen nieuw contract wordt afgesloten, kan die dus op relatief korte termijn worden opgezegd.

OV en veerponten zijn belangrijke vervoersmiddelen voor mensen die geen beschikking hebben over een auto. Als we als gemeente de provincie en OV aanbieder(s) niet blijven adviseren bestaat het risico dat er niet of minder naar de echte vervoersbehoefte gekeken wordt en meer naar rendement/lijn-efficiency. Gevolg is dan minder bushaltes, lagere frequentie OV, enzovoorts. Verder levert gemeente Renkum jaarlijks een bijdrage aan de buurtbus. Stopzetten hiervan betekent dat mensen in mindere mate of niet bestemmingen kunnen bereiken.

Stimuleren duurzame vervoerswijzen

Betreft bewustwordingsactiviteiten en adviezen.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Verkeersveiligheid: monitoren en evalueren van verkeersveiligheid, en treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen	15	15	15	15
Stimuleren fietsgebruik	0	0	0	0
Openbaar vervoer: regionale afstemming over openbaar vervoer en veren	0	15	29	29
Stimuleren duurzame vervoerswijzen	0	0	0	0
Totaal	15	30	44	44

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2025	2026	2027	2028
Verkeersveiligheid: monitoren en evalueren van verkeersveiligheid, en treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen	50	50	50	50
Stimuleren fietsgebruik	0	0	0	0
Openbaar vervoer: regionale afstemming over openbaar vervoer en veren	80	80	80	80
Stimuleren duurzame vervoerswijzen	0	0	0	0
Totaal	130	130	130	130

2F. Landschap, natuur en landgoederen

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Bestrijden invasieve exoten (planten)

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Nieuwe ontwikkelingen beoordelen (bebouwing, nieuwe energie) (intaketafel)

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren
- Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen
- Recreatieve ervaringen creëren in het landschap
- Via het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren

Hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren. Dit betreft louter adviserende werkzaamheden.

Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen

Hierbij geldt dat we kunnen stoppen met gemeentelijke taken op dit vlak.

Recreatieve ervaringen creëren in het landschap

Klompenpaden: we hebben een contract tot en met 2025. Afschaffen kan impact hebben op recreatieve aantrekkingskracht.

Via het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen

Hier kunnen we mee stoppen. Directe kosten worden gedekt uit leges. Voordeel kan wel worden behaald op personele inzet. We betrekken inwoners dan niet meer bij projecten en beleid op het gebied van water, klimaat en biodiversiteit.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren	0	0	0	0
Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen	45	45	45	45
Recreatieve ervaringen creëren in het landschap	0	12	12	12
Via het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen	0	0	0	0
Totaal	45	57	57	57

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren	8	8	8	8
Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen	40	40	40	40
Recreatieve ervaringen creëren in het landschap	16	16	16	16
Via het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen	135	135	135	135
Totaal	199	199	199	199

2G. Milieu en duurzaamheid

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Inrichten organisatie op bevoegdheden die naar ons toegekomen zijn o.a. op het gebied van, bodem, geluid en fijnstof
- Werken aan een gezonde leefomgeving in de nabijheid van bedrijven en monitoren van die leefomgeving

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Ondersteunen van de milieueducatie aan scholen door de Stichting Renkums Beekdal.

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Ondersteunen van de milieueducatie aan scholen door de Stichting Renkums Beekdal

Dit betreft milieueducatie voor onze basisschoolleerlingen door Stichting Renkums Beekdal. De prestatieafspraken lopen tot en met 2025. Als we stoppen met inkopen van de milieueducatie voor de basisscholen heeft vrijwel zeker effect op het programma dat door de SRB aan de scholen wordt aangeboden. Het is ook negatief voor de beeldvorming over een gemeente die duurzaamheid hoog in het vaandel heeft staan. Stoppen is echter wel een optie.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Ondersteunen van de milieueducatie aan scholen door de Stichting Renkums Beekdal	0	15	15	15
Totaal	0	15	15	15

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Ondersteunen van de milieueducatie aan scholen door de Stichting Renkums Beekdal	0	8	8	8
Totaal	0	8	8	8

2H. Energie en klimaat

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Uitvoeren van RES/ Visie Grootschalige opwek
- Advisering ruimtelijke ontwikkelingen t.a.v. energie
- Beleid klimaatadaptatie: ontwikkelaars (adviseren ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van water en klimaatadaptatie)
- Beleid circulariteit: ontwikkelaars (advisering ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van circulariteit)
- Advisering ruimtelijke ontwikkelingen t.a.v. vergroening/ biodiversiteit
- Uitvoeren van Transitievisie Warmte (o.a. wijkuitvoeringsplannen en onderzoek warmtenet)
- Opstellen en uitvoeren SoortenManagementPlan
- Realiseren zonneveld
- Stimuleren verduurzaming utiliteitsbouw: uitvoeren Regionaal Expertiseteam Energie en klimaathandhaving ODRA
- Handhaving circulariteit ODRA

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Subsidie verlenen aan de Energiebank Regio Arnhem
- Oprichten buurtklusbedrijf in de gemeente Renkum
- Evalueren voortzetting subsidie aan de Stichting Energiewinkel Renkum voor 2024 en verder
- Uitvoeren isolatieprogramma
- Informeren, motiveren en enthousiasmeren van inwoners om meer circulair te handelen.
- Beleid opstellen, informeren, motiveren en enthousiasmeren van bestuur en medewerkers inwoners om meer circulair te handelen.
- Communicatiecampagne energiearmoede
- Stimuleren biodiversiteit door particulieren

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Beleid klimaatadaptatie: inwoners (stimuleren afkoppelen en vergroenen)
- Beleid klimaatadaptatie: gemeentelijke organisatie (interne adviseren over inrichten openbare ruimte op het gebied van water en klimaatadaptatie)
- Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven
- Realiseren zon op dak
- Realiseren opwek waterkracht Stuw Driel

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

- Uitvoeren van Transitievisie Warmte (o.a. wijkuitvoeringsplannen en onderzoek warmtenet)
- Stimuleren verduurzaming utiliteitsbouw: uitvoeren Regionaal Expertiseteam Energie
- Informeren, motiveren en enthousiasmeren van inwoners om meer circulair te handelen.
- Beleid opstellen, informeren, motiveren en enthousiasmeren van bestuur en medewerkers inwoners om meer circulair te handelen.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Beleid klimaatadaptatie: inwoners (stimuleren afkoppelen en vergroenen)

Er is hierin een keuze te maken of en zo ja in welke mate we het afkoppelen en vergroenen door inwoners willen stimuleren. In 2024 wordt hiervoor gebruik gemaakt van de KlimaatKeet, een concept dat samen met de gemeente Wageningen ontwikkeld is en doorontwikkeld wordt. Voor deze doorontwikkeling is een subsidie van de provincie verkregen. Het initiatief krijgt navolging in de regio.

Beleid klimaatadaptatie: gemeentelijke organisatie (interne adviseren over inrichten openbare ruimte op het gebied van water en klimaatadaptatie)

Er is hierin een keuze te maken of en zo ja in welke mate we het vergroenen van de openbare ruimte willen stimuleren bij projectleiders-civiel en andere gemeentelijke medewerkers die zich bezighouden met ruimtelijke inrichting. Ook is er een keuze te maken of en zo ja in welke mate we projectleiders-civiel willen adviseren over afkoppelen en willen informeren over andere aspecten van klimaatverandering, bijvoorbeeld hitte, droogte of brandgevaar.

Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven

Dit gaat over facilitering van bewonersinitiatieven op het gebied van verduurzaming. Wanneer wij als gemeente voortrekkers die zich verenigen/ bewonersinitiatieven niet langer stimuleren zal het moeilijker worden om verduurzaming van de gebouwde omgeving te realiseren.

Realiseren zon op dak

We ondersteunen particulieren bij de aanschaf van zonnepanelen, bv. via de organisatie van collectieve inkoopacties. We kunnen hiermee stoppen. Dat kan drempelverhogend werken en het draagvlak beïnvloeden.

Realiseren opwek waterkracht Stuw Driel

Wij ondersteunen Hevea Initiatief met deelname in het haalbaarheidsonderzoek. Stoppen is mogelijk, maar het is ook een bepaald signaal. Overigens zal bij een vervolg de gemeente Overbetuwe de planologische procedure uitvoeren.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Uitvoeren van Transitievisie Warmte (o.a. wijkuitvoeringsplannen en onderzoek warmtenet)

De uitvoering van de Transitievisie Warmte gaat over het opstellen van wijkuitvoeringsplannen voor de verschillende wijken in de onze gemeente. Dit is verplicht, maar het onderzoek naar een mogelijk warmtenet, wat hier onderdeel van is, zou minder uitgebreid kunnen worden uitgevoerd. Het blijft wel een verplichting om dit te onderzoeken.

Stimuleren verduurzaming utiliteitsbouw: uitvoeren Regionaal Expertiseteam Energie

Binnen de GMR is er vanaf 10 januari 2023 een samenwerkingsverband op dit punt. Tot en met 2025 zijn daarvoor ook financiële afspraken gemaakt. Daarna zou stopzetten een optie zijn.

Informereren, motiveren en enthousiasmeren van inwoners om meer circulair te handelen

Als gemeente communiceren we via Renkumverduurzaamtsamen over circulaire onderwerpen waar inwoners concreet mee uit de voeten kunnen. Stoppen we met deze taak dan blijft het daarbij. Ook in Rijn en Veluwe wordt dan geen aandacht meer aan de onderwerp geschonken. Inwoners dienen dan de informatie via andere kanalen tot zich te nemen

Beleid opstellen, informeren, motiveren en enthousiasmeren van bestuur en medewerkers inwoners om meer circulair te handelen.

Circulariteit is een onderwerp wat niet meer weggaat. Als gemeente kunnen we deze taak laten vallen en overlaten aan de rijksoverheid door het op te laten nemen in rijksbeleid. Bijvoorbeeld in het bouwbesluit en landelijke communicatiecampagnes. In ons eigen inkoopbeleid uit 2021 is vermeld dat alles wat we inkopen en aanbesteden gedaan moet worden vanuit de circulaire gedachte. Door zelf het goede voorbeeld te geven wordt een impuls gegeven aan het motiveren van anderen om hetzelfde te doen.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Beleid klimaatadaptatie: inwoners (stimuleren afkoppelen en vergroenen)	20	20	20	20
Beleid klimaatadaptatie: gemeentelijke organisatie (interne adviseren over inrichten openbare ruimte op het gebied van water en klimaatadaptatie)	0	0	0	0
Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven	20	20	20	20
Realiseren zon op dak	4	4	4	4
Realiseren opwek waterkracht Stuw Driel	0	0	0	0
Totaal	44	44	44	44

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

<i>bedragen x € 1.000</i>	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	60	65	65	65

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2025	2026	2027	2028
Beleed klimaatadaptatie: inwoners (stimuleren afkoppelen en vergroenen)	270	270	270	270
Beleed klimaatadaptatie: gemeentelijke organisatie (interne adviseren over inrichten openbare ruimte op het gebied van water en klimaatadaptatie)	135	135	135	135
Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven	450	450	450	450
Realiseren zon op dak	20	20	20	20
Realiseren opwek waterkracht Stuw Driel	0	0	0	0
Totaal	875	875	875	875

2I. Dierenwelzijn

Categorie

Producten met veel keuzevrijheid en prioriteit laag

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Uitvoeren wettelijke taak.

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid.

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid

Het is mogelijk ons uitsluitend te richten op onze wettelijke taak: dieropvang/asiel.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid.	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid.	16	16	16	16
Totaal	16	16	16	16

2J. Ondernemen en bedrijvigheid

Categorie

Producten met veel keuzevrijheid en prioriteit laag

Activiteiten

Basis activiteiten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Detailhandel: behouden en verbeteren van levendige en toekomstbestendige centra d.m.v. reclamebelasting, centrumregie, verbeteren openbare ruimte centra, integraal samenwerken met andere beleidsvelden
- Stimuleren lokale (vrijetijds) economie: samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur)
- Behouden en verbeteren van werklocaties
- Loketfunctie voor ondernemers: accountmanagement EZ, nieuwsbrieven, CRM systeem.

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Detailhandel: behouden en verbeteren van levendige en toekomstbestendige centra d.m.v. reclamebelasting, centrumregie, verbeteren openbare ruimte centra, integraal samenwerken met andere beleidsvelden

Investeren in toekomstbestendige centrumgebieden, reclamebelasting, centrumregie, integrale samenwerking, Leefbaarheid, welzijn, voorzieningenniveau en werkgelegenheid zijn centrale thema's. Zonder de bestaande middelen is cofinanciering onmogelijk.

Investeren in toekomstbestendige centrumgebieden

Door als gemeente niet te investeren in toekomstbestendige centrumgebieden, zullen de centra minder bezoekers trekken, ondernemers minder klanten ontvangen, neemt de leegstand toe en de werkgelegenheid en leefbaarheid af. Hierdoor zullen centra in een neerwaartse spiraal komen, waardoor steeds meer ondernemers de deuren zullen sluiten. Voor inwoners zal het aantal voorzieningen in de gemeente afnemen en zal het 'hart' van het dorp geen levendige plek meer zijn om te verblijven en elkaar te ontmoeten. Dit heeft dus gevolgen voor de welvaart én het welzijn van de inwoners.

Het MKB is een belangrijke werkgever én heeft ook een sterke maatschappelijke waarde. Als bedrijven verdwijnen, neemt de werkgelegenheid af (m.n. ook voor starters of (her)instromers op de banenmarkt) en heeft dit indirect ook invloed op andere (lokale) bedrijven en de werkgelegenheid (die vaak ook klant van elkaar zijn). Daarbij speelt het MKB een belangrijke rol in de lokale gemeenschap (bv sponsoring, sociale cohesie, leefbaarheid, duurzaamheid).

Reclamebelasting

Als de reclamebelasting niet meer wordt geïnd/ uitbetaald, dan hebben de ondernemersverenigingen in Renkum en Oosterbeek nauwelijks middelen voor activiteiten en de aankleding van het centrum, waardoor de aantrekkingskracht van het centrum zal verminderen, het aantal bezoekers zal dalen, de leegstand zal toenemen, etc.

Centrumregie

Centrumregie is opgezet met als hoofddoel de centrumgebieden te versterken en een integrale samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente tot stand te brengen en is mogelijk gemaakt dankzij de cofinanciering van de provincie. Als centrumregie niet voortgezet wordt, krijgen de ondernemersverenigingen geen ondersteuning meer in het versterken van hun organisatie en activering van leden. Er wordt niet gewerkt aan een goede samenwerking tussen ondernemers(verenigingen), gemeente en vastgoedeigenaren, waardoor er geen sprake is van een integrale aanpak van én gezamenlijke investering in centrumgebieden. Zonder financiële en ambtelijke bijdrage van de gemeente is centrumregie niet mogelijk aangezien we juist toewerken naar een gouden driehoek: de samenwerking tussen gemeente, vastgoed en ondernemers, waarbij alle partijen investeren in het centrumgebied. Voor de gemeente is m.n. de investering in de openbare ruimte van belang en de ondersteuning van initiatieven (van bv ondernemersverenigingen) die bijdragen aan behoud en verbetering van het centrum.

Stimuleren lokale (vrijtijds) economie: samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur)

Betreft samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur).

Samenwerking met ondernemers

De klantgerichtheid van de gemeente ten opzicht van ondernemers neemt sterk af.

Er is geen structureel overleg meer tussen gemeente en ondernemersverenigingen (stopzetten economisch platform). Hier is de afgelopen jaren enorm in geïnvesteerd, met een zeer positief resultaat. Dit heeft ook gevolgen voor beleidsvorming en uitvoering van projecten binnen de gemeente, want de gemeente hoort niet meer waar behoefte aan is vanuit de ondernemers én de ondernemers worden niet meer betrokken bij doelstellingen vanuit de gemeenten waaraan zij een bijdrage aan kunnen leveren.

Verbinden lokale ondernemers

Gemeente draagt niet bij/ helpt niet mee met het organiseren van de dag van de ondernemer of andere bijeenkomsten waar ondernemers elkaar kunnen ontmoeten.

Integraal samenwerken met andere beleidsvelden

Door een integrale aanpak worden ondernemers beter geholpen en worden kansen benut. Hiervan profiteren onze ondernemers, neemt de werkgelegenheid toe en blijven voorzieningen behouden voor de inwoners en komen er meer voorzieningen bij. Als we niet meer integraal samenwerken met andere beleidsvelden gaat dat ten koste van de klantgerichtheid naar ondernemers, de aantrekkelijkheid van onze gemeente als vestigingsklimaat voor (nieuwe) ondernemers en zal de

werkgelegenheid en het aantal voorzieningen voor onze inwoners afnemen. Tevens kunnen we ondernemers ook niet verbinden aan projecten binnen onze gemeente (bv de koppeling met cultuur, 80 jaar airborne, sport en gezondheid) of inwonersinitiatieven waar het MKB veelal een rol in speelt. Het MKB in Renkum zal niet meer kunnen deelnemen aan projecten e.d. vanuit het GMR, op het gebied van o.a. stimuleren ondernemerschap, innovatie, ICT, arbeidsmarkt en verduurzaming bedrijven.

Door de samenwerking met ondernemers en de interne integrale samenwerking kunnen we veel efficiënter werken. Indien we dit niet meer doen, zal dit meer tijd gaan vragen van de organisatie en vanuit EZ.

Behouden en verbeteren van werklocaties

Minder inzet bij EZ zal leiden tot meer kosten binnen het sociaal domein wanneer dit leidt tot toename van werkloosheid of beëindiging van ondernemingen. Budget betreft bijdrage productieve regio (GMR).

GMR-productieve regio

We streven naar een balans tussen wonen en werken. In de gemeente en regio hebben we een flinke woningbouwopgave. Er moet daarom ook voldoende ruimte voor werken zijn. In de gemeente Renkum streven we naar (behoud van) kwalitatief goede en duurzame werklocaties en voldoende voorzieningen voor onze inwoners. Als we niet meer deelnemen aan de productieve regio, heeft dit invloed op het economische klimaat in de gemeente, de werkgelegenheid en op het aantal voorzieningen in onze gemeente. Er vindt geen afstemming met plaats m.b.t. werklocaties en Human Capital en onze ondernemers kunnen niet deelnemen aan ondersteuningsmogelijkheden of adviesprogramma's die mogelijk gemaakt worden door als regiogemeenten samen te werken. Hierdoor ontstaat ook meer leegstand. Dit heeft vervolgens weer invloed op andere ondernemers en leidt tot een negatieve spiraal en vermindering van de leefbaarheid. Minder ondernemers heeft invloed op de wel-vaart én het welzijn van onze inwoners.

Loketfunctie voor ondernemers: accountmanagement EZ, nieuwsbrieven

Betreft de loketfunctie voor ondernemers: geen accountmanagement meer, geen nieuwsbrieven meer.

De klantgerichtheid van de gemeente ten opzicht van ondernemers neemt sterk af. Er is geen vast aanspreekpunt meer voor ondernemers, dus vragen van ondernemers zullen op verschillende plekken in de organisatie terecht komen. Dit vermindert de integrale aanpak en zal naar verwachting meer uren van de organisatie vragen door de inefficiënte wijze van werken. Als we geen aantrekkelijke gemeente meer zijn voor (nieuwe) ondernemers, heeft dit gevolgen voor het economisch klimaat, de werkgelegenheid, het voorzieningenniveau en de leefbaarheid in de gemeente en dat merken onze inwoners.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Detailhandel: behouden en verbeteren van levendige en toekomstbestendige centra d.m.v. reclamebelasting, centrumregie, verbeteren openbare ruimte centra, integraal samenwerken met andere beleidsvelden	0	35	35	35
Stimuleren lokale (vrijetijds) economie: samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur)	0	10	10	10
Behouden en verbeteren van werklocaties	33	33	33	33
Loketfunctie voor ondernemers: accountmanagement EZ, nieuwsbrieven, CRM systeem.	7	7	7	7
Totaal	40	85	85	85

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Detailhandel: behouden en verbeteren van levendige en toekomstbestendige centra d.m.v. reclamebelasting, centrumregie, verbeteren openbare ruimte centra, integraal samenwerken met andere beleidsvelden	0	203	203	203
Stimuleren lokale (vrijetijds) economie: samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur)	0	405	405	405
Behouden en verbeteren van werklocaties	270	270	270	270
Loketfunctie voor ondernemers: accountmanagement EZ, nieuwsbrieven, CRM systeem.	405	405	405	405
Totaal	675	1.283	1.283	1.283

2K Recreatie en toerisme

Categorie

Producten met veel keuzevrijheid en prioriteit laag

Activiteiten

Basis activiteiten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Fysieke infrastructuur en bestemmingsmanagement
- Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Digitale infrastructuur informatievoorzieningen en marketing
- Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Stimuleren kwalitatieve verblijfsmogelijkheden en dagrecreatie
- Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Integraal samenwerken met andere beleidsvelden

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Fysieke infrastructuur en bestemmingsmanagement

Fysieke infrastructuur en bestemmingsmanagement

Met de huidige middelen kan uitvoering gegeven worden aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de vastgestelde visie recreatie en toerisme. Bij het stopzetten van deze activiteit wordt er geen uitvoering meer gegeven aan projecten binnen dit uitvoeringsplan, waaronder het verder ontwikkelen van het fietsroutenetwerk en wandelknooppuntennetwerk, ontwikkelen MTB routes, ontwikkelen ruit- en mennetwerk, ontwikkelen informatiepunten / TIP's, welkomstbeoordeling, ontwikkelen van ontvangstlocaties, camperplaatsen, ontwikkelen en ondersteunen waterrecreatie, uitbreiden thematische routes (in combinatie met economie, kunst en cultuur) en de samenwerking met de regio

Hierdoor vermindert de recreatieve basis voor zowel (toekomstige) inwoners als bezoekers en wordt er geen nieuw aanbod ontwikkeld voor onze gemeente. Ook wordt het uitvoeren van de doelstelling bestemmingsmanagement in het kader van natuurbehoud (recreatiezonering), natuurherstel en natuurbescherming onmogelijk.

Hierdoor zijn we niet alleen een minder aantrekkelijke gemeente voor (toekomstige inwoners) maar ook voor recreanten van buiten de gemeente en toeristen. Minder toeristen/bezoekers heeft naast de toeristische sector ook invloed op de overige ondernemers (MKB), instellingen en organisaties in de gemeente, met een risico van het voortbestaan hiervan en het verdwijnen van werkgelegenheid en gevolgen voor de leefbaarheid. Daarbij heeft het gevolgen voor de inkomsten toeristenbelasting en de kosten voor natuur, landschap en handhaving binnen de gemeente.

Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Digitale infrastructuur informatievoorzieningen en marketing

Digitale infrastructuur informatievoorzieningen en marketing

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN) verzorgt de promotie en marketing van onze regio en de gemeente (mede in relatie tot bestemmingsmanagement) en het gastheerschap. Promotie en marketing zowel op papier (foldermateriaal) als digitaal (websites, QR codes, digitaal raamwerk routes) en gastheerschap in de vorm van Informatiepunten/TIP's (Airborne Museum en Renkums Beekdal) en ambassadeurschap.

De subsidie kan in 3 jaar worden afgebouwd. Dit heeft invloed op het aantal bezoekers aan onze gemeente. Minder bezoekers heeft invloed op andere ondernemers (MKB), instellingen en organisaties in de gemeente en leidt tot minder inkomsten toeristenbelasting.

De genoemde projecten/sub activiteiten zijn ook nauw verbonden met de fysieke routestructuren, dit kan tot veel onvoorzien problemen en kosten leiden (bijv. routeboekjes, website etc.). De samenwerking/aansluiting met de regio's Veluwe en GMR neemt af (witte vlek). De spreiding van toeristen in tijd en ruimte komt onder druk te staan (bestemmingsmanagement).

Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Stimuleren kwalitatieve verblijfsmogelijkheden en dagrecreatie

Stimuleren kwalitatieve verblijfsmogelijkheden en dagrecreatie

De woningbouwopgave van de gemeente Renkum vraagt ook meer ruimte en mogelijkheden voor recreatie voor de (toekomstige) inwoners. Om ons landschap en de natuur te beschermen is een gerichte aanpak vanuit R&T van groot belang.

Het betreft vooral de adviesfunctie waarbij ingezet wordt op een duurzame toeristische en recreatieve sector, bevordering van gastheerschap (ambassadeurschap), opstellen en uitvoering geven aan beleid toeristische verhuur particuliere woonruimten (ter voorkoming van onttrekking woonruimte ten behoeve van onze inwoners en overlast).

Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Integraal samenwerken met andere beleidsvelden

Integraal samenwerken met andere beleidsvelden

Toerisme en recreatie is geen doel op zich, maar een middel om andere doelstellingen binnen de gemeente te behalen. Denk hierbij aan duurzaamheid, natuureducatie en -bescherming, gezondheid, sport, kunst en cultuur, werkgelegenheid, welzijn, leefbaarheid etc.

Het draagt voor onze inwoners en bezoekers bij aan leefbaarheid, welzijn en welvaart en gezondheid.

De klantgerichtheid en synergie van de gemeente ten opzichte van inwoners, terreineigenaren, ondernemers, instellingen, stichtingen en overheden neemt af. Dit heeft ook gevolgen voor het opstellen, uitvoeren van beleid/projecten: als gemeente is het dan lastig om inzicht te krijgen in de vraag vanuit de sector en dit te vertalen naar een integraal beleid en uitvoering. Andersom is het lastig om visies en beleid van de gemeente te bespreken met de sector zodat ook zij hierin een rol kunnen spelen. Dwarsverbanden op lokaal sub-regionaal en regionaal niveau zijn dan niet of nauwelijks te leggen. Daarnaast zal het moeilijker zijn subsidies aan te vragen zonder integrale samenwerking met de regio's.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Fysieke infrastructuur en bestemmingsmanagement	30	30	30	33
Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Digitale infrastructuur informatievoorzieningen en marketing	0	0	0	60
Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Stimuleren kwalitatieve verblijfsmogelijkheden en dagrecreatie	0	0	0	0
Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Integraal samenwerken met andere beleidsvelden	0	0	0	0
Totaal	30	30	30	93

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Fysieke infrastructuur en bestemmingsmanagement	540	540	540	540
Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Digitale infrastructuur informatievoorzieningen en marketing	0	0	0	0
Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Stimuleren kwalitatieve verblijfsmogelijkheden en dagrecreatie	0	0	0	0
Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Integraal samenwerken met andere beleidsvelden	335	335	335	335
Totaal	875	875	875	875

2L. Kunst, cultuur en cultuurhistorie

Categorie

Producten met veel keuzevrijheid en prioriteit laag

Activiteiten

Basis activiteiten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Uitvoeren en begeleiden van lokale activiteiten voor de Airborne Herdenkingen en samenwerking met de Airborne-gemeenten binnen de Airborne-regio met activiteiten rondom herdenken, beseffen en beleven.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Behouden en kwaliteit bewaken van gemeentelijke monumenten, gedenktekens en kunstwerken
- Uitvoeren activiteiten cultuurvisie kunstenaarsgemeente
- Uitvoeren culturele activiteiten Gelders Arcadë
- Gemeentelijke monumenten aanwijzen

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

- Uitvoeren en begeleiden van lokale activiteiten voor de Airborne Herdenkingen en samenwerking met de Airborne-gemeenten binnen de Airborne-regio met activiteiten rondom herdenken, beseffen en beleven.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Behouden en kwaliteit bewaken van gemeentelijke monumenten, gedenktekens en kunstwerken

De gemeente heeft een aantal collecties, kunstwerken in de openbare ruimte en gedenktekens in bezit. Er zijn landelijke richtlijnen om e.e.a. over te dragen aan derden. Dit zal nader onderzocht moeten worden.

Uitvoeren activiteiten cultuurvisie kunstenaarsgemeente

In de Cultuurvisie is de culturele basisinfrastructuur voor een kunstenaarsgemeente omschreven. Daartoe behoren bv de Kunstroute, het Poeziefestival, Scarabee en Museum Veluwezoom, lidmaatschap van EuroArt.

Een besparing op de middelen kunst & cultuur levert een verschraling op van het basisaanbod. Bij minder aanbod zijn er minder toeristen te verwachten en dit heeft impact op de gemeentelijke inkomsten uit toeristenbelasting, inkomsten van de horeca en MKB en dat gaat weer ten koste van de werkgelegenheid in Renkum.

Uitvoeren culturele activiteiten Gelders Arcadë

Geen activiteiten die aandacht besteden aan de cultuurhistorie van het Gelders Arcadië. De Veluwezoom (gebied van Brummen t/m Wageningen) wordt bij het uitstappen van Renkum onderbroken.

Aanwijzen nieuwe gemeentelijke monumenten

Het is wettelijk geen verplichting om nieuwe gemeentelijke monumenten aan te wijzen

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Airbornegemeente

In de Cultuurvisie is de ambitie als Airbornegemeente weergegeven. Daartoe behoren b.v. het Airborne Museum, lokale activiteiten voor de Airborneherdenkingen zoals de Taptoe en Renkum Airborne en samenwerking met de Airborne-gemeenten binnen de Airborneregio met activiteiten rondom herdenken, beseffen en beleven.

Airborne bepaalt mede de identiteit van Renkum maar is geen wettelijke plicht.

Na de 80e herdenking is het een natuurlijk moment om met alle betrokken organisaties te bezien hoe de toekomst eruit gaat zien.

Een besparing op de Airborne middelen levert een verschraling op van het aanbod en gaat ten koste van de regionale samenwerking. Bij minder aanbod zijn er minder toeristen te verwachten en dit heeft impact op inkomsten van de horeca en MKB en dat gaat weer ten koste van de werkgelegenheid in Renkum. Daarnaast heeft het een enorme impact op de gemeentelijke inkomsten van de toeristenbelasting. Geschat wordt dat besparing op het Airbornebudget van € 100.000 een bedrag van € 300.000 minder aan toeristenbelasting op gaat leveren.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Behouden en kwaliteit bewaken van gemeentelijke monumenten, gedenktekens en kunstwerken	0	0	0	0
Uitvoeren activiteiten cultuurvisie / basisinfrastructuur/kunstenaarsgemeente	14	35	52	68
Uitvoeren culturele activiteiten Gelders Arcadë	25	25	25	25
Gemeentelijke monumenten aanwijzen	0	0	0	0
Totaal	39	60	77	93

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	10	10	10	10

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Behouden en kwaliteit bewaken van gemeentelijke monumenten, gedenktekens en kunstwerken	0	0	0	0
Uitvoeren activiteiten cultuurvisie/ basisinfrastructuur /kunstenaarsgemeente	100	200	300	400
Uitvoeren culturele activiteiten Gelders Arcadë	25	25	25	25
Gemeentelijke monumenten aanwijzen	0	0	0	0
Totaal	145	145	145	145

2M. Water en riolering

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Water en riolering: Regulier onderhoud
- Water en riolering: Klachten/meldingen
- Water en riolering: Kleine reparaties
- Water en riolering: Groot onderhoud/vervanging
- Water en riolering: Hemelwater particulieren
- Water en riolering: Klimaatadaptatie en bewustwording

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Water en riolering: Klimaatadaptatie en bewustwording (deels stopzetten)

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Klimaatadaptatie en bewustwording (deels stopzetten)

Een groot deel van de opgave op het gebied van klimaatadaptatie is gerelateerd aan het omgaan met de gemeentelijke watertaken, zoals verankerd in de Omgevingswet.

Een deel van dit budget wordt besteed aan bewustwording (KlimaatKeet). Het kan overwogen worden hiermee te stoppen. Een ander deel van dit budget wordt besteed aan deelname aan Regio Vallei en Veluwe Klimaatbestendig (Manifestregio). In de regio worden gezamenlijk verplichte activiteiten ondernomen. Als we zouden stoppen met deelname aan de regio, moet Renkum deze activiteiten alleen doen wat een kostenverhoging met zich meebrengt. Het advies is om dit deel niet stop te zetten.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
(Klimaatadaptatie en) bewustwording	5	5	5	5
Totaal	5	5	5	5

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
(Klimaatadaptatie en) bewustwording	67	67	67	67
Totaal	67	67	67	67

2N. Afvalverwijdering en -verwerking

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Inzameling, afvoer, verwerking en monitoring
- Afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit actualiseren
- Bezwaren op variabel deel van afvalstoffenheffing behandelen
- Evalueren en optimaliseren inzamelingsfrequenties afvalstromen

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval
- Zwerfafvalprojecten

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

- Evalueren en optimaliseren inzamelingsfrequenties afvalstromen
- Pmd inzameling
- Afvalbrenghuis Veentjesbrug

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval

Betreft besparing in formatie. Iedere gemeente heeft beleidsvrijheid om zelf het afvalstelsel te kiezen die het best aansluit op de lokale voorkeuren. Dit betekent dat gemaakte keuzes consequenties hebben op de mate van service, milieu, regievaardigheden en kosten. In de benchmark worden deze resultaten met elkaar vergeleken met als doel van elkaar te leren en te komen tot een optimum. Zonder deelname aan benchmarks ontbreekt deze kennis. Het principe 'meten is weten' gaat daarmee verloren.

Zwerfafvalprojecten

Richt zich vooral op vrijwilligers. Facilitering via materialen en totale inzameling. Ook ontvangen buurten een beloning van € 400. Stoppen betekent mogelijk teleurstelling bij de vrijwilligers. Mocht dit werk stoppen komt de gemeente weer in beeld indien je hetzelfde kwaliteitsbeeld (minder zwerfafval) buiten wil bereiken.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Evalueren en optimaliseren inzamelingsfrequenties afvalstromen

Stoppen met evalueren is mogelijk. Echter, meten is weten. Zonder evaluatie en optimalisatie weten we als gemeente niet waar we staan. Het gevolg is dat eventuele maatregelen of aanpassingen gedaan worden zonder evaluatie, feitelijke argumenten of onderbouwing.

Pmd inzameling

Optie 1a: Het is mogelijk om het serviceniveau van de afvalinzameling fors te verlagen door bijvoorbeeld de frequentie van de pmd-inzameling te verlagen van eens per week naar om de twee weken. Dit scheelt 26 inzamelrondes per jaar en levert een jaarlijkse besparing op van € 250.000. Deze maatregel kan op zijn vroegst medio 2025 ingevoerd worden.

Optie 1b: Als alternatief kan er ook voor gekozen worden om als inzamelmiddel voor pmd te kiezen voor een (vierde) kliko in combinatie met een driewekelijkse inzameling. Hiermee is naar verwachting vanaf het jaar 2026 een besparing te realiseren van € 325.000. Voor hoogbouwbewoners dient echter in beide varianten een uitzondering gemaakt te worden omdat zij geen ruimte voor een kliko hebben en ook geen drie volle pmd zakken in huis kunnen bewaren. Dit betekent dat de wekelijkse inzamelfrequentie met zakken voor hoogbouwbewoners moet blijven bestaan. De verwachting is dat deze serviceverlaging tot forse weerstand bij de bewoners leidt.

Afvalbrengrstation Veentjesbrug

Optie 2a: Een drastische besparingsoptie is reeds in 2019 voorgesteld: het afstoten van het afvalbrengrstation en de inwoners verwijzen naar particuliere afvalbrengrstations in onze gemeente. Deze keuze vergt uiteraard de nodige voorbereidingstijd. De totale besparing betreft € 300.000 op de beheerkosten én € 260.000 op de afvalverwerkingskosten. In totaal zo'n € 550.000. Inwoners moeten in dit scenario afrekenen bij de poort van het particuliere afvalbrengrstation. De besparing zien zij terug in een lagere afvalstoffenheffing. Verwacht wordt dat deze optie op weerstand stuit. Daarnaast biedt deze optie de mogelijkheid om de grond waarop het afvalbrengrstation gehuisvest is te verkopen tegen marktwaarde.

Optie 2b: Ook kan er voor gekozen worden om samenwerking te zoeken met andere gemeenten waar onze inwoners het grof afval naar toe kunnen brengen. Rheden heeft bijvoorbeeld zo'n constructie met de gemeente Doesburg. In 2019 is begroot dat hiermee zo'n € 300.000 bespaard kan worden. De verwerkingskosten van het door onze inwoners aangeboden afval zijn dan voor de gemeente Renkum. Deze keuze moet uitgewerkt worden en kost tijd. Een bijkomend voordeel van het afstoten van het afvalbrengrstation is dat de gronden waar nu het afvalbrengrstation is gehuisvest in de markt worden gezet voor uitgifte. Dit levert eenmalig extra inkomsten op.

Optie 2c en 2d: Een wat minder drastische maatregel is het beperken van de openingsuren van afvalbrengrstation 'Veentjesbrug'. Bijvoorbeeld door op donderdag het afvalbrengrstation te sluiten (nu op donderdag alleen in de middag geopend). Dit scheelt bij een bezetting van twee personen 416 uur op jaarbasis. Hiermee wordt een besparing van zo'n € 25.000 behaald. Nog een hele dag extra sluiten levert nog een extra besparing op van € 50.000.

Voordeel op afvalstoffenheffing verrekenen met OZB

Op basis van de hiervoor genoemde keuzes ontstaat een voordeel voor de kosten van inzamelen en verwijderen van afval. Op basis van de onderbesteding van budgetten binnen het product 2N Afvalverwijdering en - verwerking in voorgaande jaren, laten we structureel €100.000 vrijvallen in de Voorjaarsnota 2024. Het voorstel is deze voordelen te verrekenen met de OZB. Dit betekent een verlaging van de Afvalstoffenheffing en een gelijke verhoging van de OZB-inkomsten.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval	5	5	5	5
Zwerfafvalprojecten	3	3	3	3
Totaal	8	8	8	8

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	100	975	975	975

NB in bovenstaande tabel is gerekend met het maximale financiële voordeel, d.w.z. optie 1b en 2a

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2025	2026	2027	2028
Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval	60	60	60	60
Zwerfafvalprojecten	260	260	260	260
Totaal	320	320	320	320

20 Groenonderhoud

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Beheren, onderhouden en keuren speelplaatsen
- Plantsoen- en boomrenovatie
- Boombeheer
- Bestrijden invasieve exoten (planten)

Optionele activiteiten – voortzetten:

- Beheer en onderhoud groen, inclusief groenbeheer rondom bijzondere objecten en afhandeling van meldingen & klachten
- Regulier beheer en onderhoud van de begraafplaatsen, waaronder ook begraven, en bijbehorend gastheerschap
- Onderhoud velden sportparken
- Opruimwerkzaamheden totale calamiteiten m.b.t. vandalisme, illegale afvaldump, omgevallen bomen etc. (werf)

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Verkoop gronden (restgroen)
- Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein
- Mogelijk maken kleine bewonersinitiatieven in samenwerking met de buitendienst

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

- Plantsoen- en boomrenovatie
- Boombeheer
- Beheer en onderhoud groen, inclusief groenbeheer rondom bijzondere objecten en afhandeling van meldingen & klachten

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Verkoop gronden (restgroen)

Er is een opbrengst geraamd in de begroting. Deze halen we echter met regelmaat niet. Inzet kan worden stopgezet, genereert vrijval in de formatie.

Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein

In Renkum ligt het rijksmonument Hartenstein. Onderdeel hiervan is het hertenkamp. Het daadwerkelijk beheren en onderhouden van het hertenpark is geen wettelijke taak en kan worden beëindigd. Voor liefhebbers betekent dit een lagere recreatieve waarde. Bij de begroting wordt een uitgewerkt plan voorgelegd. Met een eventuele opheffing wordt € 5.000 en 0,3 fte bespaard. Het hekwerk van het Hertenkamp moet als Rijksmonument wel in stand worden gehouden.

Mogelijk maken kleine bewonersinitiatieven

We hebben een klein bedrag beschikbaar om – bij wijze van participatie – kleine bewonersinitiatieven mogelijk te maken. Hierdoor betrekken we inwoners natuurlijk minder bij het groenonderhoud.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Beheren, onderhouden en keuren speelplaatsen

Bij afkeur afzetten/verwijderen.

Plantsoen- en boom onderhoud en -renovatie

Bomen

- Geen vervanging van bomen die afsterven; (lagere WOZ waarde, ongezonder op straat door meer hitte, minder biodiversiteit i.p.v. meer). (ervan uitgaande dat de basis niet op orde komt vermindering bomenareaal van zo'n extra 100 bomen per jaar);
- we laten de stobben na verwijderen bomen staan
- De toekomstgerichte begeleidingssnoei van jonge bomen vervalst.
- Heeft geen zin om bij (woningbouw) projecten nog groen/biodiversiteits ambities te hebben met betrekking tot het groen in de openbare ruimte want die kan niet (goed) onderhouden worden.

Plantsoen

10% van ons groenareaal bestaat uit cultureelrijke plantvakken, het overige areaal is al reeds versoberd naar gras- en kruidachtige (85%) en natuurlijke beplanting 20%. In totaal 16% van ons areaal is technisch afgeschreven. Wij kunnen dit percentage verder laten oplopen door plantvakken niet meer te renoveren en de vakken te laten verkruiden.

- Het verwijderen van alle bloembakken in centra in onze gemeente.
- Verdere achteruitgang van plantvakken. Taakstellend 50% van het areaal onderhouden we niet meer en 50% onderhouden we op een lagere kwaliteit (minder biodiversiteit i.p.v. meer, op termijn lagere WOZ waarde, verloedert uiterlijk).

- Geen vervanging van beplanting in plantvakken. (vermindering van beplanting in plantvakken van 500-1000m2 per jaar);
- Vrijval uren circa 300 uur buitendienst.

Boombeheer

Snoeien van bomen beperken tot louter veiligheidssnoei en /of verwijderen van een deel van het bomenbestand om te besparen op onderhoudskosten. Consequenties zijn dat wij niet meer kunnen voldoen aan onze eigen regelgeving voor wat betreft herplant, verwoord in de Bomenverordening en de door de raad vastgestelde ambities m.b.t. bomen.

Beheer en onderhoud groen, inclusief groenbeheer rondom bijzondere objecten en afhandeling van meldingen & klachten

Het onderhoudsniveau van parken en entrees, groen rondom (Airborne) monumenten van plus (CROW A) verlagen naar sober (CROW B). Het onderhoudsbeeld van de gazons verlagen van CROW B naar CROW C Meldingen en klachten over het groenonderhoud niet meer in behandeling nemen.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Verkoop gronden (restgroen)	0	0	0	0
Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein	4	4	4	4
Mogelijk maken kleine bewonersinitiatieven in samenwerking met de buitendienst	5	5	5	5
Totaal	9	9	9	9

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	150	150	150	150

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Verkoop gronden (restgroen)	135	135	135	135
Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein	413	413	413	413
Mogelijk maken kleine bewonersinitiatieven in samenwerking met de buitendienst	135	135	135	135
Totaal	683	683	683	683

2P. Wegen, straten en pleinen

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Wegen, straten en pleinen: rehabilitaties, reconstructies en vervangingen
- Openbare verlichting vervangen en beheren
- Onderhoud en beheer van civiele kunstwerken
- Straatreiniging: onkruidbeheersing en schoonhouden openbare ruimte
- Straatreiniging: gladheidsbestrijding
- Wegen, straten en pleinen: onderhoud
- Wegen, straten en pleinen: beheer
- Onderhoud, plaatsen of verwijderen van verkeers- en straatnaamborden

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Onderhoud, plaatsen of verwijderen van straatmeubilair
- Wegen, straten en pleinen: waarborgen toegankelijk specifieke doelgroepen

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

- Openbare verlichting vervangen en beheren
- Straatreiniging: onkruidbeheersing en schoonhouden openbare ruimte
- Straatreiniging: gladheidsbestrijding
- Wegen, straten en pleinen: onderhoud

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Onderhoud, plaatsen en verwijderen van straatmeubilair

Gevolgen voor het stoppen met beheren en het verwijderen van het aanwezige meubilair banken, prullenbakken en palen. Zwerfafval neemt mogelijk toe, geen gefaciliteerde zit voorzieningen in de openbare ruimte.

Wegen, straten en pleinen: waarborgen toegankelijk specifieke doelgroepen

Inkopen, aanbrengen en onderhouden voorzieningen ten behoeve van het verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte (gedeeltelijk) voor inwoners en bezoekers met een visuele- en/of een lichamelijke beperking. Mogelijk voldoen we niet aan de richtlijn Toegankelijkheid (CROW) en loopt de toegankelijkheid van de openbare ruimte terug.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Wegen, straten, pleinen

- Bij vervanging inzetten op goedkoper materiaal (standaard goedkope tegels).
- Afschalen openbare verlichting.
- Straatreiniging afschalen.(meer zwerfvuil en meer onkruid in de verharding)
- Afschalen gladheidsbestrijding.

Bij vervanging inzetten op goedkoper materiaal

We kunnen besparen door de goedkoopste standaard tegel te gebruiken voor trottoirs. Hierbij is er dan geen mogelijkheid meer om voor doelgroepen of voor het beeld een andere tegel te gebruiken.

Openbare Verlichting

We verplaatsen geen lichtmasten meer op verzoek van inwoners of organisaties.

Straatreiniging: onkruidbeheersing en schoonhouden openbare ruimte

Taakstellend budget waarbij het beeld erg zal verslechteren (met name door onkruid op verharding).

Gladheidsbestrijding

Taakstellend budget waarbij we de strooiroutes gaan aanpassen op het beschikbare budget. Dit heeft consequenties voor bereikbaarheid (ook voor hulpdiensten), verkeersveiligheid en welzijn. Er liggen contractuele afspraken met ACV waarin is opgenomen dat wijzigingen die kosten veroorzaken voor de ACV door de gemeente worden vergoed. Er is dus ook een contractueel financieel risico.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Onderhoud, plaatsen of verwijderen van straatmeubilair	20	20	20	20
Wegen, straten en pleinen: waarborgen toegankelijk specifieke doelgroepen	8	8	8	8
Totaal	28	28	28	28

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	126	209	209	209

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2025	2026	2027	2028
Onderhoud, plaatsen of verwijderen van straatmeubilair	3.375	3.375	3.375	3.375
Wegen, straten en pleinen: waarborgen toegankelijk specifieke doelgroepen	25	25	25	25
Totaal	3.400	3.400	3.400	3.400

2Q. Bos en natuurbeheer

Categorie

Producten met gemiddelde keuzevrijheid en prioriteit midden

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Bestrijding invasieve soorten (o.a. Amerikaanse vogelkers en Japanse duizendknoop)

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten

- Landschap/ cultuurhistorie
- Bossen: bosverjonging, bosdunningen en verhogen biodiversiteit
- Vrijwilligers ondersteunen

Voor de volgende basis en (voort te zetten) optionele activiteiten bereiden we beleidskeuzes voor:

Niet van Toepassing (we bestrijden alleen wettelijk te bestrijden invasieve soorten)

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Landschap/ cultuurhistorie

Betreft zaken als bosbeheer, houtoogst. Het ontbreken van aandacht voor cultuurhistorie in de bossen betekent de slijtage van typische elementen als bruggen, lanen, prieeltjes, palen etc. Het gaat om verminderde beleving van cultuurhistorie, op den duur verminderd bewustzijn van verleden en heden.

Bossen: bosverjonging, bosdunningen en verhogen biodiversiteit

De bossen van Renkum zijn aangewezen als habitatsbossen waar geen dunningen meer mogen plaatsvinden (dus ook geen inkomsten). In een beperkt deel van de bossen is nog wel dunning mogelijk waarbij ingezet wordt op verloving van het bos. De inkomsten van deze dunning bekostigen de herplant, per saldo geen besparing. Wel valt er formatie vrij.

Vrijwilligers ondersteunen

Wij ondersteunen vrijwilligers bij bos- en natuurbeheer. Denk aan knotwilgen en heidevelden. We zetten daar ambtelijke capaciteit op in.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Bestrijden invasieve exoten

We gaan taakstellend minder invasieve soorten bestrijden. Bijvoorbeeld de Japanse duizendknoop waardoor (inheemse) flora wordt verdrongen, de biodiversiteit vermindert en schade ontstaat aan civiele kunstwerken, funderingen.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Landschap/ cultuurhistorie	0	0	0	0
Bossen: bosverjonging, bosdunningen en verhogen biodiversiteit	10	10	10	10
Vrijwilligers ondersteunen	0	0	0	0
Totaal	10	10	10	10

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

<i>bedragen x € 1.000</i>	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	10	10	10	10

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Landschap/ cultuurhistorie	8	8	8	8
Bossen: bosverjonging, bosdunningen en verhogen biodiversiteit	540	540	540	540
Vrijwilligers ondersteunen	80	80	80	80
Totaal	628	628	628	628

03 Organisatie

3A. Dienstverlening

Categorie

Product met weinig keuzevrijheid en prioriteit hoog

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Het organiseren van de verkiezingen, de verkiezingsuitslag en het verzorgen van de communicatie rondom de verkiezingen
- Al onze inwoners en klanten worden tijdens de openingstijden van het gemeentehuis te woord gestaan, fysiek, per mail of per telefoon.
- Content advies en content beheer voor website. Beheer antwoordportaal
- Waarborgen van de kwaliteit van de persoonsgegevens, privacy en beveiliging volgens de gestelde wettelijke normen
- Verstrekken van producten en documenten zoals paspoorten, identiteitskaarten, rijbewijzen, uittreksels, briefadres en Verklaring omtrent gedrag
- Verwerken van verhuizingen, eerste vestiging uit buitenland, aangiften van geboortes, aangifte van overlijden
- Het sluiten huwelijken en geregistreerde partnerschappen
- Het uitbreiden en verbeteren van onze online dienstverlening

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

Niet van toepassing.

Voor te bereiden beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Financiële en personele consequenties

Niet van toepassing.

3B. Dorpsgericht werken

Categorie

Producten met veel keuzevrijheid en prioriteit laag

Activiteiten

Basis activiteiten:

- Organiseren en faciliteren van de Adviesraad Sociaal Domein

Optionele activiteiten – voortzetten:

Niet van toepassing.

Optionele activiteiten – stopzetten:

- Organiseren en faciliteren Jongerenraad
- Renkum doet

Voor te bereiden beleidskeuzes

Niet van toepassing

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Organiseren en faciliteren Jongerenraad

Deze is al gestopt – budget is nog wel gereserveerd. Kan vrijvallen.

Renkum doet

Vanuit de raad is de opdracht gegeven om te starten met inwonersinitiatieven (b.v. Renkum doet. Het college heeft opdracht gegeven om met de incidentele beschikbare middelen een pilot te starten. Borging is echter niet mogelijk vanwege het ontbreken van structurele middelen. Advies is om deze middelen te laten vrijvallen, juist omdat geen ruimte bestaat voor eventuele continuering

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Niet van toepassing.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Organiseren en faciliteren Jongerenraad		4	4	4	4
Renkum doet	159				
Totaal	159	4	4	4	4

Personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2024	2025	2026	2027	2028
Organiseren en faciliteren Jongerenraad		130	130	130	130
Totaal	0	130	130	130	130

3C Organisatie en bedrijfsvoering

Categorie

Bedrijfsvoering, geen categorie aan gekoppeld

Activiteiten

Bedrijfsvoeringsactiviteiten

- Financiën
- Juridische zaken
- Personele zaken
- Bestuurssecretariaat
- Communicatie
- Informatievoorziening en -beheer

Toelichting voorstellen vanuit bedrijfsvoering

Naast mogelijkheden in directe investeringen in de samenleving is ook gekeken naar de bedrijfsvoering. Wat valt hierin te bereiken in het kader van Ambities in Evenwicht? Uitgangspunt is dat hierin voor medewerkers efficiency is te boeken – en van hieruit dus ruimte in formatie mogelijk is. Hier geldt geen 'exacte wetenschap'. Ruimte in zekere mate een inschatting zijn.

Online dienstverlening - Zaaksysteem

Het zaaksysteem beter benutten zodat informatie beter vindbaar is. Hierdoor verbetert de dienstverlening voor onze inwoners en kan het kcc efficiënter werken. De aanvraag is vindbaar en volgbaar, inwoners worden sneller geholpen.

Zaaksysteem

Duidelijkheid geven over wat en hoe je zaakgericht moet werken en moet archiveren. Een goed ingericht en gebruikt zaak-systeem scheelt veel tijd bij het terugvinden van informatie. Actieplan bewustzijn zaakgericht werken. Door consequent gebruik te maken van het zaaksysteem gaat de kwaliteit van de informatievoorziening omhoog. Dit heeft een positief effect voor de dienstverlening aan de burgers. Dit sluit aan bij de doelstellingen van de Wet Open Overheid en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.

Beheer van Systemen

Uitleg over systemen bij start en handleidingen terug te vinden op intranet. Instructie voor afhandeling facturen / opties beperken, om zo fouten te voorkomen. Meer bekendheid met de systemen en de mogelijkheden om de antwoorden op vragen m.b.t. het werken met die systemen terug te vinden. Prettiger werken. Een aantal dingen is al gerealiseerd, zoals handleidingen en filmpjes (staan op intranet).

Accountantscontrole

Aan de voorkant duidelijker welke stukken nodig zijn voor de accountantscontrole. Eén centraal punt waar de stukken opgeslagen worden. Een goed werkend zaak-systeem zou hieraan bijdragen.

Planning & Controlcyclus

Meer 'going on' concernbreed mee bezig zijn. Soms vraagt het (fors) extra tijd van financiën. Het is een cyclus dus het vraagt met pieken meer van de medewerkers. Daarin kan verbeterd worden.

Datagedreven werken

Tools om te investeren op de inhoud vraagt een investering en daarna kan het werk makkelijker en gericht maken. Datagedreven werken mag een impuls krijgen in de organisatie.

Intranet beter benutten

Op dit moment worden de sociale mogelijkheden van het intranet nog te weinig gebruikt. Communicatie is bezig met een plan om activiteiten te organiseren om het gebruik te verhogen. Beter benutten van intranet als tool om (1) kennis te delen en (2) te verbinden.

Inwerkprogramma

We zijn bezig met een onboardingsprogramma voor nieuwe medewerkers. Hier willen we graag aandacht besteden aan de start van nieuwe medewerkers. Wat wordt er precies verwacht van leidinggevenden in dit proces en wanneer moet wat gebeuren. Het programma zal informatie bevatten over hoe werken we in Renkum, welke teams zijn er, waarvoor moet je bij wie zijn. In het plan zal worden opgenomen dat nieuwe medewerkers zich voorstellen op het intranet. Onderdeel van het plan zal ook zijn om de team pagina's op het intranet te updaten, zodat nieuwe medewerkers goed kunnen vinden wat de verschillende teams allemaal doen. Dit programma zal helderheid scheppen in de acties, een soepele onboarding draagt hopelijk bij aan de start van nieuwe medewerkers, dat ze hier positief op terugkijken.

Rollen en verantwoordelijkheden

Rollen en verantwoordelijkheden duidelijker beschrijven en koppelen aan functies en medewerkers. Dit geldt voor de gehele organisatie. Op de langere termijn geeft dit veel voordelen bijv. bij het inwerken van medewerkers.

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Inhuur personeel

Met enige regelmaat huren we personeel in. Dit heeft o.a. te maken doordat het (nog) niet lukt om vaste medewerkers in dienst te nemen, doordat de arbeidsmarkt al enige tijd krap is, vanwege vervaging bij ziekte of omdat we behoefte hebben aan medewerkers met een (tijdelijke) specifieke expertise die we niet zelf in dienst hebben. We gaan nog scherper bezien of we de medewerkers die we nu voor langere tijd inhuren kunnen vervangen door vaste medewerkers. Inmiddels is dat in één geval gelukt (grondbeleid). Wij zetten hier sinds dit jaar actief op in en zijn ervan overtuigd dat we – met inachtnaam van het feit dat sommige projectfuncties geen vaste, structurele dekking kennen – financiële ruimte kunnen creëren en meer deskundigheid in eigen dienst kunnen hebben. We zetten eerst maar eens in op een vrijval van € 150.000.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties voorstellen bedrijfsvoering

Investering in formatie, te dekken uit vrijval door keuzes binnen de overige activiteiten

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	150	150	150	150

Personele consequenties voorstellen bedrijfsvoering

Activiteit <i>(bedragen in productieve uren per jaar)</i>	2025	2026	2027	2028
Totaal verbetering bedrijfsvoering	0	10.000	10.000	10.000

3E.Samenwerkingsverbanden

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Verbonden partijen

Een deel van onze gemeentelijke taken wordt uitgevoerd door verbonden partijen. Deze taken voerden we in het verleden zelf uit. Net als wij scherp moeten begroten, activiteiten stopzetten en beleidskeuzes moeten maken vinden we het legitiem dat ook de verbonden partijen een dergelijke opdracht krijgen met als doel het besparen van budget, zowel als het gaat om versoberen als het meer efficiënt organiseren van taken. In de meeste gevallen zijn we in de besluitvorming rondom verbonden partijen tevens afhankelijk van andere gemeenten die participeren in deze verbonden partijen. We zullen dan ook gezamenlijk op moet trekken.

We zetten hier in op een taakstelling van € 250.000.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	0	250	250	250

3F. Goed bestuur

Categorie

Dit product is vergelijkbaar met bedrijfsvoering beoordeeld, geen categorie aan gekoppeld

Activiteiten

Activiteiten binnen dit product

- Raad
- College
- Griffie
- Rekenkamer
- En de ondersteuning hiervan

Toelichting stopzetten optionele activiteiten

Niet van toepassing

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Transparante informatievoorziening

Afstemming van informatievoorziening en behoefte. Wat is nodig om goede besluiten te nemen? Zijn dan presentaties, raadsbrieven etc. wel nodig? Wanneer alle informatie in het voorstel beschikbaar is, scheelt dat veel inzet.

Coördineren van raadsinformatie

Stellen van vragen is het recht van de raad. Wel inzichtelijk maken wat de consequenties zijn van vragen die worden gesteld. Vragen die gesteld worden door de raad kunnen smartere waardoor het raadslid een beter antwoord krijgt en het antwoord sneller gegeven kan worden.

Financiële en personele consequenties

Niet van toepassing

04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb

4B Belastingen

Soorten belastingen

- Onroerende Zaakbelasting (OZB)
- Roerende Zaakbelasting (RZB)
- Hondenbelasting (afbouw tot € 0 in 2025)
- Toeristenbelasting
- Reclamebelasting

Toelichting mogelijke beleidskeuzes

Verhoging inkomsten uit belastingen: OZB verhoging

Naast maatregelen om kosten te besparen, kunnen er ook maatregelen worden getroffen om inkomsten te verhogen. De OZB opbrengsten op basis van de Begroting 2024 bedragen € 10.537.000. Een belastingverhoging van 5 % geeft dan een meeropbrengst van € 527.000. Dit komt neer op € 24 per jaar voor de eigenaar van een woning met een gemiddelde WOZ waarde.

Afschaffing hondenbelasting compenseren met OZB verhoging

In 2022 is besloten om de hondenbelasting af te schaffen. De tarieven zijn verlaagd met 25% in 2023, 25% in 2024 en 50% in 2025. De oorspronkelijke opbrengsten vanuit hondenbelasting bedroegen € 217.600, in 2024 is nog een opbrengst gerealiseerd van € 108.800. Met ingang van 2025 zijn er geen opbrengsten meer. Gezien de financiële situatie waarin we zitten, kunnen we deze opbrengsten niet missen. Voorstel is daarom om deze inkomsten mee te nemen in de OZB. Alternatief is om de hondenbelasting opnieuw in te voeren.

Voordeel op afvalstoffenheffing verrekenen met OZB

Zie toelichting bij product 2N Afvalverwijdering en -verwerking.

Financiële en personele consequenties

Financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes

bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Indicatie financiële consequenties mogelijke beleidskeuzes	745	745	745	745

Deel 3

Uitkomsten inwonerpanel

Wonen en Leven in Gemeente Renkum

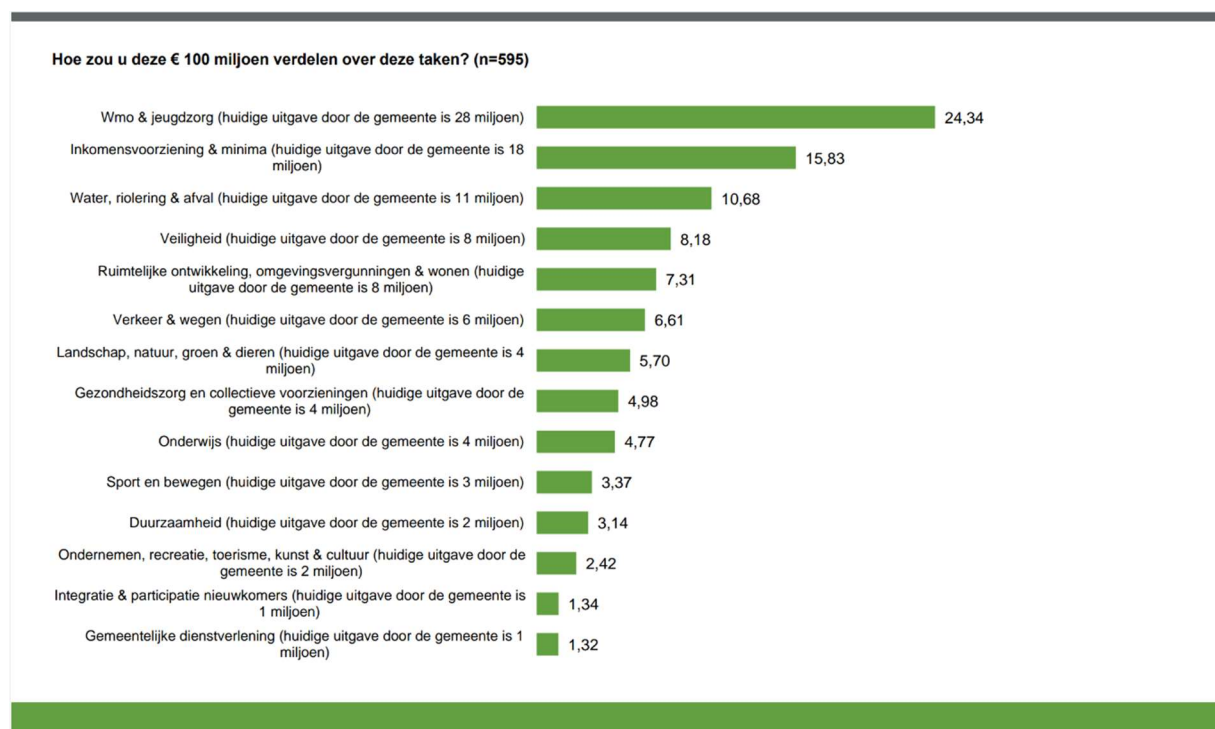
Onder de inwoners van de gemeente Renkum heeft een onderzoek plaatsgevonden naar aanleiding van de keuzes die gemaakt moeten worden om onze Ambities in Evenwicht te brengen met de beschikbare capaciteit en middelen. Bijna 600 inwoners hebben van de mogelijkheid gebruik gemaakt en de enquête ingevuld, een mooie respons!

Uit de enquête kwamen groen, natuur, rust en ruimte naar voren als kernaspecten van het wonen en leven in de gemeente. De gemeente vervult een rol in het dagelijks leven van de bewoners als ze gaan stemmen of een paspoort of rijbewijs aanvragen. Vaak zijn inwoners zich niet eens bewust dat ze gebruikmaken van gemeentelijke diensten bijvoorbeeld als ze gaan sporten in/op een van de sportaccommodaties.

Prioriteiten voor Gemeentelijke Uitgaven

Als respondenten €100 miljoen mogen verdelen over verschillende taken van de gemeente blijkt dat ze opvallend dicht bij het feitelijke uitgavepatroon van de gemeente blijven en de volgorde van de taken op budgetgrootte overnemen met als top-3 Wmo & jeugdzorg, inkomensvoorzieningen & minima, water, riolering & afval. Opvallend is wel dat respondenten op elk van de taken in deze top-3 willen bezuinigen met respectievelijk 13, 12 en 3 procent, ofwel met € 3,66, € 2,17 en € 0,32 miljoen.

Over het algemeen willen respondenten meer uitgeven aan taken als landschap, natuur, groen & dieren en aan duurzaamheid. Verhoudingsgewijs willen ze de budgetten voor deze taken zelfs met respectievelijk 43% en 57% verhogen (Duurzaamheid van € 2 naar € 3,14 miljoen en landschap van € 4 naar € 5,7 miljoen).

Als de gemeente slechts €50 miljoen heeft, vinden respondenten het essentieel dat er geld wordt besteed aan onderwijs, veiligheid, Wmo & jeugdzorg, water, riolering & afval. Hoewel de Wmo en inkomensvoorzieningen als belangrijk worden beschouwd geven respondenten aan dat er ruimte is voor kostenbesparingen binnen deze domeinen.

Stel, de gemeente heeft in plaats van € 100 miljoen, maar € 50 miljoen om vrij te besteden. Aan welke 5 taken moet de gemeente dan in ieder geval geld besteden? (n=595)
(U kunt maximaal 5 antwoorden geven)

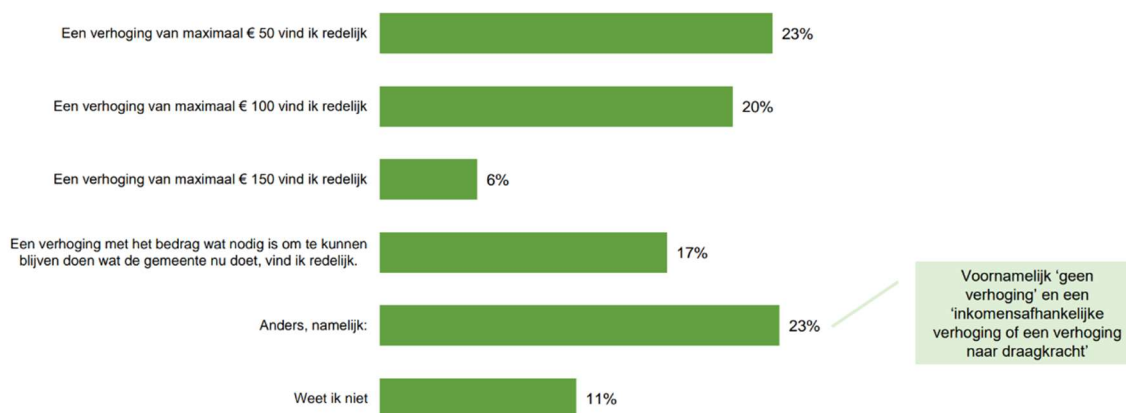
Niet-Verplichte Activiteiten

Binnen de gemeentelijke werkvelden zijn er wettelijke taken en niet-verplichte activiteiten. Het gaat bij die niet-verplichte activiteiten bijvoorbeeld om ondersteuning van buurthuizen op het werkveld Gezondheidszorg en collectieve voorzieningen of het bevorderen van leesvaardigheid binnen het werkveld Onderwijs. Aan de hand van hun antwoord op de vraag waar de gemeente in ieder geval geld aan moet besteden als er maar € 50 miljoen beschikbaar zou zijn, gaven respondenten aan welke niet verplichte activiteiten zij het belangrijkste vinden.

Verhogen van Inkomsten

Een kwart tot een derde deel van de respondenten staat positief tegenover het idee om afvalstoffenheffing, rioolheffing of belastingen te verhogen als een middel om inkomsten te vergroten. Er is meer steun voor het principe dat gebruikers van voorzieningen meer moeten bijdragen en dat bouwprojecten meer moeten opbrengen voor de gemeente. Veel respondenten (66%) zijn wel bereid belastingverhogingen te accepteren om de huidige dienstverlening te handhaven.

Een eigenaar van een woning in de gemeente Renkum betaalt nu gemiddeld € 1.240,- belasting per jaar. Een huurder betaalt gemiddeld € 610,-. Niemand betaalt graag belasting, maar als de belastingen verhoogd zouden worden, wat vindt u dan een redelijk bedrag? (n=595)

Ideeën van Respondenten

Veel respondenten hebben ideeën geopperd over hoe de gemeente geld kan besparen, zoals efficiënter werken en meer burgerparticipatie. Ideeën om het inkomen van de gemeente te vergroten variëren van belastingverhogingen tot het stimuleren van toerisme. Een meerderheid van de respondenten is ook bereid actief bij te dragen aan hun lokale gemeenschap om de lasten voor de gemeente te verlichten.

Bijlage

Totaaloverzicht financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

	Activiteit (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
1E	Opstellen en uitvoering aanpak anti-discriminatie		12	12	12	12
1E	Bewustwordingsacties en preventie van verschillende vormen (online) criminaliteit en onveiligheid		1	3	3	3
2B	Programma wonen: adviseren leefbare wijken (i.h.k.v. programma leefbaarheid)		0	0	0	0
2D	Inzet mediation en maatwerktrajecten (nieuwe)		27	27	27	27
2D	Het door de commissie ruimtelijke kwaliteit toetsen van bouwplannen aan onze welstandsnota		0	0	0	0
2E	Verkeersveiligheid: monitoren en evalueren van verkeersveiligheid, en treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen		15	15	15	15
2E	Stimuleren fietsgebruik					
2E	Openbaar vervoer: regionale afstemming over openbaar vervoer en veren		0	15	29	29
2E	Stimuleren duurzame vervoerswijzen					
2F	Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren		0	0	0	0
2F	Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen		45	45	45	45
2F	Recreatieve ervaringen creëren in het landschap		0	12	12	12
2F	Via het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen		0	0	0	0
2G	Ondersteunen van de milieueducatie aan scholen door de Stichting Renkums Beekdal.		0	15	15	15
2H	Beleid klimaatadaptatie: inwoners (stimuleren afkoppelen en vergroenen)		20	20	20	20
2H	Beleid klimaatadaptatie: gemeentelijke organisatie (interne adviseren over inrichten openbare ruimte op het gebied van water en klimaatadaptatie)		0	0	0	0
2H	Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven		20	20	20	20
2H	Realiseren zon op dak		4	4	4	4
2H	Realiseren opwek waterkracht Stuw Driel		0	0	0	0
2I	Kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid.		0	0	0	0
2J	Detailhandel: behouden en verbeteren van levendige en toekomstbestendige centra d.m.v. reclamebelasting, centrumregie, verbeteren openbare ruimte centra, integraal samenwerken met andere beleidsvelden		0	35	35	35
2J	Stimuleren lokale (vrijtijds) economie: samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur)		0	10	10	10
2J	Behouden en verbeteren van werklocaties		33	33	33	33
2J	Loketfunctie voor ondernemers: accountmanagement EZ, nieuwsbrieven, CRM systeem.		7	7	7	7
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Fysieke infrastructuur en bestemmingsmanagement		30	30	30	33
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Digitale infrastructuur		0	0	0	60

	Activiteit (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
	informatievoorzieningen en marketing					
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Stimuleren kwalitatieve verblijfsmogelijkheden en dagrecreatie		0	0	0	0
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Integraal samenwerken met andere beleidsvelden		0	0	0	0
2L	Behouden en kwaliteit bewaken van gemeentelijke monumenten, gedenktekens en kunstwerken		0	0	0	0
2L	Uitvoeren activiteiten cultuurvisie/ in stand houden basisinfrastructuur cultuur		0	10	20	29
2L	Musea		14	25	32	39
2L	Uitvoeren culturele activiteiten Gelders Arcadé		25	25	25	25
2M	Afkoppelen zuivere winst (publiekscampagne)		0	0	0	0
2M	Klimaatadaptatie en bewustwording		5	5	5	5
2N	Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval		5	5	5	5
2N	Zwerfafvalprojecten		3	3	3	3
2O	Verkoop gronden (restgroen)		0	0	0	0
2O	Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein		4	4	4	4
2O	Mogelijk maken kleine bewonersinitiatieven in samenwerking met de buitendienst		5	5	5	5
2P	Onderhoud, plaatsen of verwijderen van straatmeubilair		20	20	20	20
2P	Wegen, straten en pleinen: waarborgen toegankelijk specifieke doelgroepen		8	8	8	8
2Q	Landschap/ cultuurhistorie		0	0	0	0
2Q	Bossen: bosverjonging, bosdunningen en verhogen biodiversiteit		10	10	10	10
2Q	Vrijwilligers ondersteunen		0	0	0	0
3B	Organiseren en faciliteren Jongerenraad		4	4	4	4
3B	Renkum Doet	159				
3C	Maatregelen verbeteren bedrijfsvoering		-	-	-	-
	Totaal	159	331	441	472	551

Totaaloverzicht personele consequenties stopzetten optionele activiteiten

	Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2025	2026	2027	2028
1E	Opstellen en uitvoering aanpak anti-discriminatie	100	100	100	100
1E	Bewustwordingsacties en preventie van verschillende vormen (online) criminaliteit en onveiligheid	450	450	450	450
2B	Programma wonen: adviseren leefbare wijken (i.h.k.v. programma leefbaarheid)	240	240	240	240
2D	Inzet mediation en maatwerktrajecten (nieuwe)	40	40	40	40
2E	Verkeersveiligheid: monitoren en evalueren van verkeersveiligheid, en treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen	50	50	50	50
2E	Stimuleren fietsgebruik	0	0	0	0
2E	Openbaar vervoer: regionale afstemming over openbaar vervoer en veren	80	80	80	80
2E	Stimuleren duurzame vervoerswijzen	0			
2F	Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren	8	8	8	8
2F	Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen	40	40	40	40
2F	Recreatieve ervaringen creëren in het landschap	16	16	16	16
2F	Via het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied	135	135	135	135

	Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2025	2026	2027	2028
	van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen				
2G	Ondersteunen van de milieueducatie aan scholen door de Stichting Renkums Beekdal.		8	8	8
2H	Beleid klimaatadaptatie: inwoners (stimuleren afkoppelen en vergroenen)	270	270	270	270
2H	Beleid klimaatadaptatie: gemeentelijke organisatie (interne adviseren over inrichten openbare ruimte op het gebied van water en klimaatadaptatie)	135	135	135	135
2H	Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven	450	450	450	450
2H	Realiseren zon op dak	20	20	20	20
2H	Realiseren opwek waterkracht Stuw Driel	0	0	0	0
2I	Kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid.	16	16	16	16
2J	Detailhandel: behouden en verbeteren van levendige en toekomstbestendige centra d.m.v. reclamebelasting, centrumregie, verbeteren openbare ruimte centra, integraal samenwerken met andere beleidsvelden	0	203	203	203
2J	Stimuleren lokale (vrijetijds) economie: samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur)	0	405	405	405
2J	Behouden en verbeteren van werklocaties	270	270	270	270
2J	Loketfunctie voor ondernemers: accountmanagement EZ, nieuwsbrieven, CRM systeem.	405	405	405	405
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Fysieke infrastructuur en bestemmingsmanagement	540	540	540	540
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Digitale infrastructuur informatievoorzieningen en marketing	0	0	0	0
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Stimuleren kwalitatieve verblijfsmogelijkheden en dagrecreatie	0	0	0	0
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Integraal samenwerken met andere beleidsvelden	335	335	335	335
2L	Behouden en kwaliteit bewaken van gemeentelijke monumenten, gedenktekens en kunstwerken	0	0	0	0
2L	Uitvoeren activiteiten cultuurvisie/ in stand houden basisinfrastructuur cultuur	100	100	100	100
2L	Musea	20	20	20	20
2L	Uitvoeren culturele activiteiten Gelders Arcadé	25	25	25	25
2M	Afkoppelen zuivere winst (publiekscampagne)	135	135	135	135
2M	Klimaatadaptatie en bewustwording	135	135	135	135
2N	Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval	60	60	60	60
2N	Zwerfafvalprojecten	260	260	260	260
2O	Verkoop gronden (restgroen)	135	135	135	135
2O	Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein	413	413	413	413
2O	Mogelijk maken kleine bewonersinitiatieven in samenwerking met de buitendienst	135	135	135	135
2P	Onderhoud, plaatsen of verwijderen van straatmeubilair	3.375	3.375	3.375	3.375
2P	Wegen, straten en pleinen: waarborgen toegankelijk specifieke doelgroepen	25	25	25	25
2Q	Landschap/ cultuurhistorie	8	8	8	8
2Q	Bossen: bosverjonging, bosdunningen en verhogen biodiversiteit	540	540	540	540

	Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2025	2026	2027	2028
2Q	Vrijwilligers ondersteunen	80	80	80	80
3B	Organiseren en faciliteren Jongerenraad	130	130	130	130
3C	Maatregelen verbeteren bedrijfsvoering	-	10.000	10.000	10.000
	Totaal	9.176	19.792	19.792	19.792

Totaaloverzicht activiteiten waarvoor beleidskeuzes worden voorbereid

	Activiteit waarvoor beleidskeuzes worden voorbereid
1A	Het inrichten van individuele en collectieve lichte ondersteuning door middel van het geven een opdracht hiervoor aan derden.
1B	Bibliotheek
1B	Cultuurcoach / combinatiefunctionaris
1C	Uitvoering jaarlijks programma Sport- en Bewegteam
1C	Uitvoering subsidie- en exploitatieafspraken (sportaccommodaties en activiteiten)
1E	Zowel preventief (vroegsignalering) als repressief verbinding zoeken met zorg vermijdende inwoners die overlast veroorzaken en/of een risico vormen voor de openbare orde en veiligheid, middels de zorgverbinder.
1G	Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen -> Taskforce
1G	Implementatie hervormingsagenda jeugd
1G	Organiseren van de voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang
1H	Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen -> Taskforce
1H	Het bieden van de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning
1I	Het binnen het sociaal domein integraal uitvoeren van een activerend minimabeleid (maatschappelijk participeren).
1I	Preventieve taken uitvoeren tegen schulden (bijv.: voorlichting, direct aanspreekpunt voor inwoners met financiële vragen, ondernemers begeleiden bij financieel zwaar weer)
1J	Benchmark armoede en schulden
1J	Verstrekken van bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten van het bestaan o.a. kosten bewindvoering, eigen bijdrage rechtsbijstand
1J	Verstrekken studietoelage
2A	Integrale ontwikkeling leefomgeving
2A	Bij eigen nieuwbouwlocaties gaan voor maximale grondopbrengsten, ander beleid wordt losgelaten (alleen dure woningen, geen groen, etc.)
2D	Het door de commissie ruimtelijke kwaliteit toetsen van bouwplannen aan onze welstandsnota
2H	Uitvoeren van Transitievisie Warmte (o.a. wijkuitvoeringsplannen en onderzoek warmtenet)
2H	Stimuleren verduurzaming utiliteitsbouw: uitvoeren Regionaal Expertiseteam Energie
2H	Informeren, motiveren en enthousiasmeren van inwoners om meer circulair te handelen.
2H	Beleid opstellen, informeren, motiveren en enthousiasmeren van bestuur en medewerkers inwoners om meer circulair te handelen.
2L	Uitvoeren en begeleiden van lokale activiteiten voor de Airborne Herdenkingen en samenwerking met de Airborne-gemeenten binnen de Airborne-regio met activiteiten rondom herdenken, beseffen en beleven.
2N	Inzamelfrequentie pmd
2N	Afstoten afvalbrengstation en doorverwijzen naar particuliere afvalbrengstations in onze gemeente
2O	Plantsoen- en boomrenovatie
2O	Boombeheer
2O	Beheer en onderhoud groen, inclusief groenbeheer rondom bijzondere objecten en afhandeling van meldingen & klachten
2P	Openbare verlichting vervangen en beheren
2P	Straatreiniging: onkruidbeheersing en schoonhouden openbare ruimte
2P	Straatreiniging: gladheidsbestrijding
2P	Wegen, straten en pleinen: onderhoud
2Q	Bestrijding invasieve soorten (o.a. Amerikaanse vogelkers en Japanse duizendknoop)
3E	Verbonden partijen
4B	Verhogen OZB opbrengsten

	Activiteit waarvoor beleidskeuzes worden voorbereid
4B	Invoeren hondenbelasting
4B	Verlaging afvalstoffenheffing voorjaarsnota naar OZB